

ŠentRUPERT

Glasilo krajanov krajevne skupnosti Šentrupert

• LETO: VI. / 1 • 23. marec 2004 • Glasilo izhaja štirikrat letno • Za krajane KS Šentrupert brezplačno •

JE GRAD ŠKRLJEVO OBSOJEN NA DOKONČEN PROPAD?

Glede na razplet zgodbe o GRADU ŠKRLJEVO se kot krajan, kot predsednik Turističnega društva Šentrupert, kot sodelavec pri projektu Šentruperska dolina in tudi kot človek iz stroke čutim poklicanega, da javno izrazim svoje mnenje. Ta sestavek je kljub vsem naštetim vlogam bolj osebno razmišljanje, ki pa skuša biti objektivno.

Grad Škrljevo spada med najstarejše gradove na Slovenskem. Listninsko je bil prvič izpričan leta 1044, ko je sveta Hema svoje tukajšnje posestvo z gradom Škrljevo podelila samostanu benediktink na Krki na Koroškem. Od svete Heme do danes je grad zamenjal veliko lastnikov. Še najslabše se mu je godilo, ko je bil v lasti Občine Trebnje, saj je po prisilni izselitvi salezijancev – leta 1950 – le propadal. Vanj so se zatele revnejše družine, ki so skrbele vsaj za streho, da ni bilo propadanje še hitrejše. Po desetletjih iskanja ustrezne rešitve je vse kazalo na srečen razplet. Kranjska investicijska družba, ki je grad kupila in ga nameravala obnoviti je grad imela v svoji lasti le nekaj mesecev. Občinski svet Občine Trebnje namreč ni potrdil že podpisane prodajne pogodbe, kar po dogovoru s kupcem pomeni vračilo že plačane kupnine in povrnitev situacije v prvotno stanje; z drugimi besedami: **izpostavitve gradu dokončnemu propadu.**

Grad je preživel celo tisočletje. Mnoge generacije so bile deležne pogleda na Škrljevo z gradom, ki je bil nekaj stoletij pred Šentrupertom pomembna točka v dolini. V vsaki novi generaciji se je našlo dovolj razuma in volje, da grad preživi in ostane naslednikom. Danes, ko živimo v vsesplošni blaginji v samostojni Sloveniji in smo pred vrati evropske skupnosti, ne moremo zbrati dovolj zdravega razuma, ki bi premagal nesmiselne politične ambicije in dal prednost pomembnim razvojnim projektom. Grad je vpet v razvoj celotnega območja, kar je prikazano v projektu Šentruperska dolina. Gre za prihodnost ljudi, ki tu živijo, ki jih srečujemo, jih poznamo in so prav tisti, ki so občinskim svetnikom zaupali odločanje o njihovi prihodnosti.

Očitno so v tem primeru pomembni le politični cilji, ki želijo doseči skozi zavrnitev pogodbe in županji oblikovanje očitkov kaznivega

dejanja, ki izhajajo iz podpisane pogodbe. Osebno sem v projektu sodeloval kot strokovnjak na svojem področju in se v pravniške posle nisem spuščal in se tudi na tem področju ne spoznam dovolj, da bi lahko sodil. Vendarle sem pogodbo skrbno prebral in moram iskreno zatrditi, da je po moji oceni zelo korektna in uravnotežena.

Če sem nepristranski in se z veliko mero zdravega razuma sedaj postavim na stran investitorja in potem na stran občine, pridem do spoznanja, da je investitor ponudil izjemno kvalitetno rešitev, ki je pomembna za celotno občino. Investitor je pripravljen v obnovo kulturne dediščine ter organizacijo javnega značaja (kongresni turizem, nastanitve, kulinarika, razstava) vložiti približno štiri milijone evrov, pri čemer se zaveda, da mu investicija nikoli ne bo prinašala dobička, vendar je kot domačin s svojimi koreninami v KS Šentrupert pripravljen projekt realizirati. Takšen

Napovednik

Dogajanja v KS in društvih	1
Življenje župnije	12
Tudi to je dediščina	14
Obujanja in spominjanja	16
Šolski in kulturni utrip	19

DOGAJANJA V KS IN DRUŠTVIH

projekt bi morala občina posebej skrbno podpreti, saj gre resnično za investicijo v program, ki lahko postane generator razvoja v celotni dolini. Še posebej je potrebno poudariti, da je projekt Šentruperska dolina edini projekt v občini, ki je sposoben kandidature na razpisih evropske unije za podporo razvoju novih turističnih destinacij.

Ker zgodbo dobro poznam od samega začetka, vem, da smo gospoda Jožeta Anderliča sami (KS in občina) prosili za pomoč in mu ponudili grad za simbolično ceno (beri: zastonj), ker enostavno po nekaj desetletjih propadanja ni bilo druge primerne rešitve. Gospod Anderlič si je vzel čas za premislek in nam predstavil svoje videnje projekta na prvem skupnem sestanku z gospo županjo Marico Škoda. Moram priznati, da sem bil nad konceptom in vizijami gospoda Anderliča navdušen, saj je v svoji viziji grad povezal z razvojem celotne doline, kar je bilo kasneje tudi razloženo in finančno ovrednoteno v projektu Šentruperska dolina. Kot predsednik Turističnega društva Šentrupert se lahko takšnega sodelovanja le razveselim.

Edini problem, ki ga je bodoči investitor videl po dokončanju svoje investicije, je bila neurejena infrastruktura – cesta in vodovod. Iz tega izhaja tudi predlog gospoda Anderliča, da za grad plača petdeset milijonov tolarjev – s pogojem, da se razlika od uradne cenoitve do plačane kupnine nameni soinvestiranju v urejanje infrastrukture do samega gradu. Grad brez ustrezne ceste in vodovoda pač ne more uspešno služiti predvideni funkciji. S to gesto je investitor nedvomno pokazal veliko mero dobre volje po odličnem sodelovanju, kar pa je težko trditi za nasprotno stran.

Pri nekaterih svetnikih je bilo slišati tudi komentarje, naj investitor raje plača 10 milijonov in da občina potem ne prevzema nobenih obveznosti. Če smo za napredek in razvoj občine, potem ne moremo tako razmišljati in nam ne sme biti vseeno, kaj se bo zgodilo z gradom po prodaji. Osebnost sem prepričan, da bi morala občina prevzeti skrb za ureditev infrastrukture, četudi bi investitorju grad podarili. Nekateri očitno ne razumejo, da pri investitorju ne gre za denar, ampak za sodelovanje med občino in njim na poti k uresničitvi skupnega cilja – ohranitvi kulturne dediščine in vzpostaviti nove atraktivne ponudbe na področju turizma v občini. Prav to sodelovanje je ključnega pomena. Ceste in vodovodov investitor brez sodelovanja lokalne skupnosti pač ne more graditi. Na koncu koncev je to tudi stvar lokalne skupnosti, lahko pa izgradnjo sofinancira, kar je že storil s plačilom 40 milijonov predplačila za kupnino gradu. Moram reči, da so člani sveta KS Šentrupert to dobro razumeli in da projektu dajejo popolno podporo. Gospod Anderlič je jasno povedal, da ga podarjen grad ne zanima in da se na ta način ne namerava lotiti

projekta. Ponovno bom poudaril, da smo ga za pomoč prosili sami in enostavno ni prav, da mu pri tem kot občina ne pomagamo vsaj tako, kot je opisano v pogodbi – s sofinanciranjem v izgradnjo infrastrukture.

Težko verjamem, da se bo gospod Anderlič pripravljen pogajati za kakršne koli drugačne rešitve, saj smo ga vendar sami prosili, saj je vendar prostovoljno plačal kar 40 milijonov tolarjev več, da bi občini pomagal pri realizaciji infrastrukture. Predlog nekaterih svetnikov, naj se pogodba ne razdre in se pripravi le aneks, je sicer dobronameren, vendar se moramo zavedati, da sta v pogodbi vedno dve stranki, ki se morata dogovoriti o pogojih, ustreznih za obe strani. To je bilo tudi storjeno in kupec se je s svojimi pravicami in dolžnostmi, kakršne so zabeležene v že podpisani pogodbi, strinjal. Vem, da se večina v občinskem svetu strinja s prodajo gradu, vendar se je treba zavedati, da skozi prodajo nastanejo medsebojne obveznosti, ki pa ne morejo biti popolnoma ustrezne le za eno ali drugo stran. V tem primeru je potrebno prednosti in slabosti dati na tehtnico in sprejeti razumno odločitev.

Osebnost menim, da je ponudba investitorja več kot sprejemljiva in da smo s takšnim obnašanjem pokazali, kaj v resnici smo. Očitno je večina občinskih svetnikov nameravala pogodbo podpisati s figo v žepu. Če bi bil namen resen, se pogodbene kazni v višini 40 milijonov ne bi ustrašili. Vprašajmo se torej, ali si sploh želimo, da bi bil grad obnovljen in da v občini pridobimo novo ponudbo na področju kongresnega turizma.

Občinski svetniki so imeli možnost, da podprejo res izjemen projekt, v kar – iskreno povedano – niti nisem dvomil, saj sem pričakoval, da pri tako pomembnem projektu ne bo nasprotovan. V marsikaj pa sem začel dvomiti po tisti seji občinskega sveta, ko sta projekt podprla le dva svetnika. Na tej isti seji je prišlo tudi do glasovanja o sprejemu nadomestnega člana v Občinski svet. Ta član sem bil jaz. Poln pričakovanja, pripravljenosti za delo, sem moral obsedeti kar ob strani. Občinski svet se je namreč odločil, da ne izglasuje mojega prihoda v svoje vrste. Kljub vsemu, kar sem že storil za dobro občine, sem bil takrat zgolj in samo številka – le nezaželen glas. O svojih željah in smiselnosti vsega skupaj pa se vedno bolj sprašujem tudi sam.

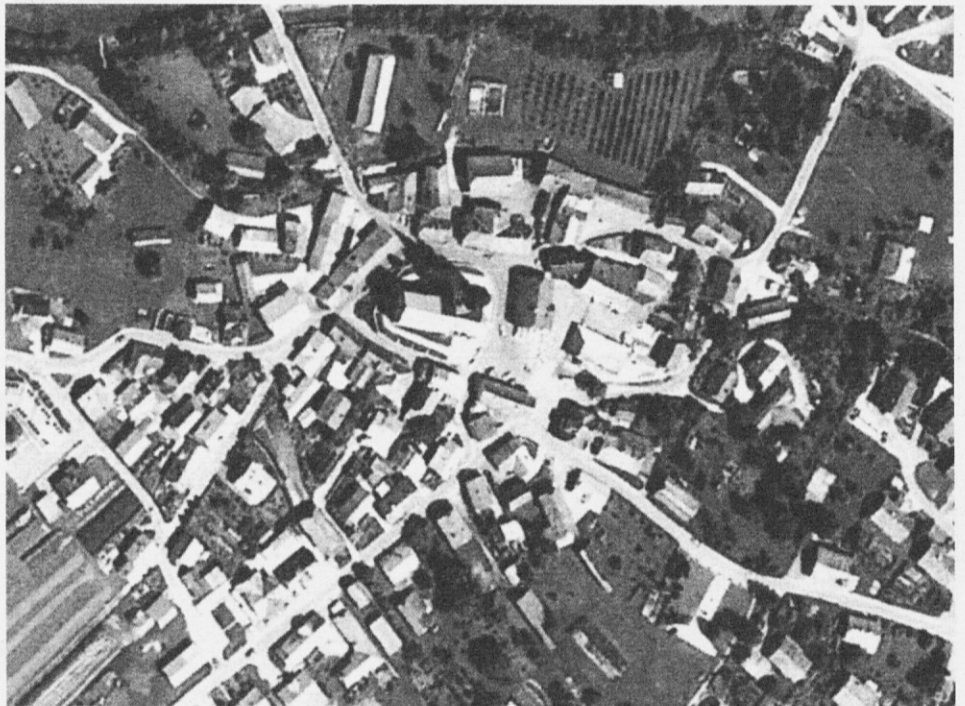
Rupert Gole, univ. dipl. inž. arhitekture

P.s.: Na naslednji seji so mene le potrdili za nadomestnega člana. Grenak priokus pa je ostal.

URBANISTIČNO-ARHITEKTURNA DELAVNICA ŠENTRUPERT 2003

Kdaj in kaj se je dogajalo?

V dneh od 12. do 16. novembra 2003 je v Šentrupertu potekala študentska urbanistično-arhitekturna delavnica v organizaciji Fakultete za gradbeništvo in geodezijo, Katedre za prostorsko planiranje pod mentorstvom pedagogov višje predavateljice mag. Alme Zavodnik Lamovšek, asistentke mag. Mojce Foški, docenta dr. Draga Prosenca ter zunanje sodelavke, arhitektke Mance Jug. Na delavnici so poleg študentov Fakultete za gradbeništvo in geodezijo sodelovali tudi študentje Fakultete za arhitekturo ter Filozofske fakultete, Oddelka za geografijo. Tema delavnice je bila ureditev večjega vaškega naselja s trško zasnovo – Šentruperta.

Šentrupert iz zraka, vir: DOF, Geodetska uprava RS

Zakaj in kako se je dogajalo?

Izvedba delavnice je temeljila na ciljnih, katerih glavni poudarki so bili: prenova trškega jedra v naselju, sanacija razvrednotenega ali neizkoriščenega urbanega prostora, dopolnjevanje, reorganizacija in zaokroževanje grajenih struktur v naselju ter dopolnitev programskih izhodišč za nadgradnjo naravnih in ustvarjenih danosti prostoru. Pri tem je bil eden izmed namenov urbanistično-arhitekturne delavnice doseči tudi ustrezna izhodišča za realizacijo aktivnosti na področju sprejemanja izvedbenih prostorskih aktov.

Za obravnavo tako zahtevne teme, kot je ureditev trškega naselja, je bilo potrebno k sodelovanju pritegniti čim širši krog strokovnjakov, ki k problematiki pristopajo z različnih vidikov. Zato so bili v delavnico poleg mentorjev in študentov različnih strok povabljeni tudi strokovnjaki (predvsem iz lokalnega okolja), ki dobro poznajo problematiko in stanje v naselju.

Za samo delo so bile organizirane interdisciplinarne skupine. Takšna sestava delovnih skupin in potek delavnice neposredno na terenu je omogočila delo po metodi »možganskega viharja«, kjer se ideje hkrati množijo in čistijo. Seveda za kakovostne rešitve samo ideje niso dovolj, zato je bilo pred samo delavnico potrebno veliko analitičnega dela, kjer smo se spoznavali z dejanskim stanjem v naselju, njegovo zgodovinsko, kulturno in нравno dediščino ter z željami in hotenjem prebivalcev, ki živijo v Šentrupertu. Rezultat takšnega dela je bila tudi tako imenovana SWOT analiza. Angleška tujka pomeni analizo prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti za razvoj kraja.

Pri tem so se oblikovala izhodišča, ki jih je bilo potrebno upoštevati pri iskanju novih predlogov za ureditev Šentruperta kot celote in njegovih posameznih delov:

- upoštevanje naravnih in ustvarjenih danosti ožjega in širšega območja obravnave,
- upoštevanje obstoječih grajenih

struktur ter potreba po izdelavi pravil urejanja prostora za nadaljnje širitve naselja ter izgradnjo novih objektov (demografski, ekonomski, socialni, estetski in drugi vidiki), da bi izboljšali kvaliteto bivanja in razvoj proizvodnih, kmetijskih, turistično-kulturnih in družbenih dejavnosti,

- potreba po izboljšanju infrastrukture v naselju,
- nadgradnja turistično-kulturne dejavnosti v Šentrupertu in v okoliškem območju – povezovanje v enotno turistično-kulturno ponudbo,
- možnost povezav s turističnimi centri v celotni regiji JV Slovenije in s sosednjimi regijami,
- potreba po izboljšanju dodatnih ponudb in storitev ob hkratni naravnosti v trajnostni prostorski razvoj – simbioza med kmetijsko in turistično dejavnostjo in ostalimi dejavnostmi,
- izboljšanje možnosti za uveljavitev novih podjetniških in drugih inovativnih idej razvoja v prostoru (upoštevanje ekonomskega vidika razvoja).

PREDNOSTI	SLABOSTI	PRILOŽNOSTI	NEVARNOSTI
<ul style="list-style-type: none"> - Cerkev - Vedute - Lega prostora - Trško jedro - Prepoznavnost - Ugodne naravne danosti - Izhodišče izletniških točk - Lokalno oskrbno središče - Delovna mesta 	<ul style="list-style-type: none"> - Prometna neurejenost - Pomanjkljive nočitvene možnosti - Propadanje stavbnega fonda - Neurejen trg - Program - Pešpoti v naselju - Neurejenost vodotoka - Neskladnost stavbnega fonda - Razpršenost proizvodnih obratov - Stavbe tik ob cesti - Slaba urejenost naselja 	<ul style="list-style-type: none"> - Trg in trško jedro - Turizem - Ohranjena in vzdrževana krajina - Zeleni sistem - Pešpoti, kolesarske poti - Dostopnost kraja - Krajinski park - Romarska pot - Vinska klet (kultura) - Razvoj oskrbnih dejavnosti - EU - Kulturno središče 	<ul style="list-style-type: none"> - Možna stihijska gradnja ob komunikacijah - Neustrezna tipologija gradnje - Stagnacija prebivalstva - Prekomerna obremenitev okolja - Prekomerni razvoj monostrukturnih dejavnosti

Preglednica 1: SWOT analiza je nastala kot eden izmed rezultatov delavnice in je predstavljala vsebinsko izhodišče za nadaljnje delo.

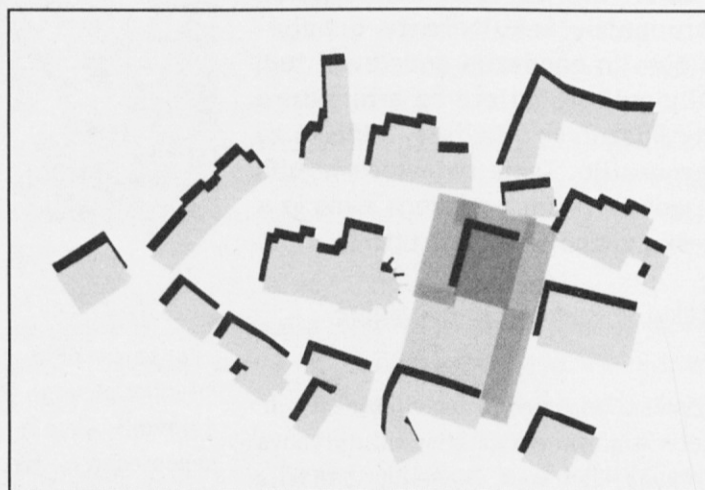
Kateri in kakšni so predlogi ureditve Šentruperta?

Po oblikovanju skupnih izhodišč in zasnove urejanja Šentruperta se je izkazalo, da je potrebno prednostno rešiti pet problemov in težav, ki najbolj pestijo naselje:

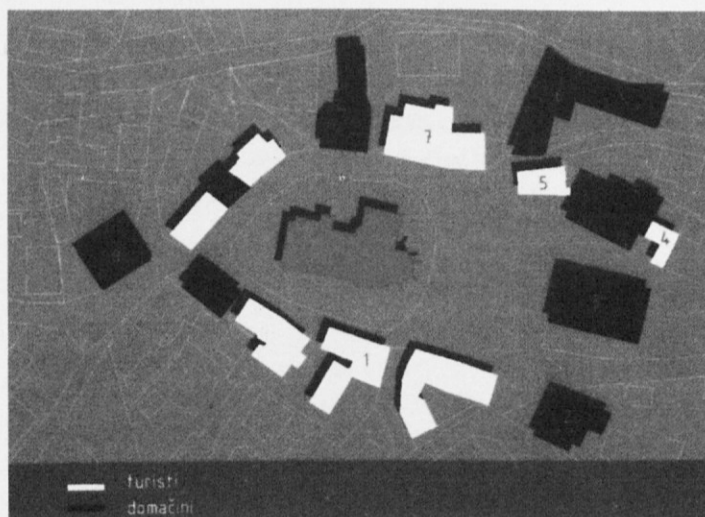
1. ureditev obvoznice zaradi preobremenjenosti trga - s tovornim prometom, ki poteka skozi naselje zaradi lokacije industrijskega kompleksa Plasta,
2. ureditev motornega prometa v naselju, ureditev mirujočega prometa, predvsem pa ureditev peš dostopnost do njegovih vitalnih delov (šola, cerkev, pokopališče ...),
3. ureditev zelenega sistema naselja, ki se mora prepletati s peš povezavami med njegovimi vitalnimi deli,
4. poiskati možnosti za novo stanovanjsko gradnjo ter
5. ureditev trga pred cerkvijo.

Vsaka izmed skupin, ki so sodelovale v delavnicah, se je lotila ene izmed nalog. Za ureditev trga, ki ima v naselju osrednji pomen, pa sta bili oblikovani kar dve rešitvi. Kot so deljena mnenja med prebivalci, so se razdelila tudi v stroki in nastali sta rešitvi, ki prikazujeta ureditev trga s hišo, ki zavzema osrednji prostor pred cerkvijo, in brez hiše – saj na žalost le-ta prazna sameva – kot opomin, da je v Šentrupertu resnično potrebno nekaj premakniti na področju urejanja prostora.

Pri tem je zanimivo, da so bila pri obeh rešitvah razmišljanja usmerjena tudi v širšo problematiko zagotavljanja novih delovnih mest in s tem povezovanja v širšo turistično ponudbo Dolenjske regije, če že ne kar vse Slovenije. Tako sta obe rešitvi predlagali pester program opremljanja trga, ki je na eni strani namenjen domačinom (prostori za KS, društva, trgovina, gostilna, pošta,

SHEMA 1 – levo: Obstoječ, prazen objekt deli trg na več majhnih, nefunkcionalnih prostorov (stanje v prostoru)

SHEMA 2 – desno: Razporeditev programa po obodu trga (ena izmed predlaganih rešitev)

parkirišča, razbremenitev prometa ...), na drugi strani pa turistom in drugim obiskovalcem Šentruperta (muzej, javne sanitarije, kavarna, restavracija in vinoteka, odprt prostor za prireditve ...).

Kako naprej?

Študentska urbanistično-arhitekturna delavnica ŠENTRUPERT 2003 je bila organizirana z več nameni. Eden izmed pglavitnih namenov je prav gotovo vzgajanje študentov v bodoče strokovnjake prostorskega planiranja in urbanističnega načrtovanja, ki se bodo na samostojni poklicni poti spopadali z zelo raznovrstnimi problemi v prostoru.

Nič manj pomemben namen pa je bil spodbuditi razmišljanja o nadaljnjem prostorskem urejanju Šentruperta kot celote, izboljšanju kakovosti življenja njegovih prebivalcev in izboljšanja funkcionalnosti samega trga. Pri tem se je potrebno zavedati, da so tovrstne delavnice in druge podobne akcije bolj ali manj enkratno dejanje. Kako ga izkoristijo prebivalci kraja, pa je odvisno predvsem od njih samih. Ob organizaciji delavnice smo želeli, da bodo krajani po njenem zaključku prevzeli pobudo in skupaj s KS Šentrupert, z Občino Trebnje, domačim gospodarstvom ter z različnimi društvi, ki so v Šentrupertu zelo dejavni, poskrbeli za čimbolj urejen in privlačen videz Šentruperta.

Gradiva, ki so nastala na delavnici, so namreč dobro izhodišče za nadaljnje delo in urejanje prostorske dokumentacije, ki bo lahko vodila h konkretnim realizacijam prostorskih ureditev v naselju.

Alma Zavodnik Lamovšek

DOGAJANJA V KRAJEVNI SKUPNOSTI ŠENTRUPERT

Na 12. seji so se člani sveta zbrali 18. decembra 2003; seje se je udeležil tudi župnik in dekan Mirko Simončič. Na seji je bila imenovana komisija za pridobitev soglasij za odkup zemlje za cesto Brinje-Škrljevo (obvoznica) z naslednjimi člani: Tone Rugelj, Ivan Gorenc, Peter Kurent, Vida Končina.

Ker KS ne more pridobiti koncesije za vodovod Šentrupert, smo predlagali, da bi KS za te dejavnosti ustanovila podjetje. Člani so predlagali, da bi o tej pobudi govorili na eni od naslednjih sej, ker bi bilo potrebno narediti primerjalno študijo.

Krajevna skupnost Šentrupert mora z župniščem skleniti pogodbo o upravljanju za pokopališče in cerkvico svetega Križa, ker je lastnik zemlje Cerkev. Ker pa KS zaračunava najemnino za grobove, bo z zbranimi sredstvi od grobov pomagala pri obnovi cerkvice na pokopališču.

Predsednik Tone Rugelj je seznanil z aktivnostmi za ustanovitev občine Mirnska dolina, v kateri bi se združile krajevne skupnosti Mirna, Mokronog in Šentrupert. Imenovana je bila tudi komisija v sestavi Tone Rugelj, Jure Bizjak in Peter Kurent; le-ti se bodo udeleževali sestankov za novo občino.

Na 2. izredni seji so se člani sestali 8. januarja 2004. Predsednik Tone Rugelj je seznanil člane, da se pred novim naseljem prodaja travnik v izmeri 3.016 m². Travnik bi bil primeren za zamenjavo zemlje ob cesti Slovenska vas-Šentrupert. Prodajalcu se ponudi cena, kot jo imajo na Upravni enoti v Trebnjem.

Dogovorili smo se, da obvestimo krajane, naj zaradi zahtevkov za vlaganje v

telekomunikacijo prinesejo na KS pogodbe oziroma ostalo dokumentacijo o vlaganjih, ostale, ki teh dokumentov nimajo, pa smo pozvali, naj se vseeno javijo, da jih bomo zapisali na seznam.

Na 13. seji 29. januarja 2004 smo obravnavali odkup zemlje, ki jo prodajajo Marija Zupet iz Sevnice, Zvone Breznikar in Dragica Tratar. KS Šentrupert bo od vseh treh zemljo odkupila. Pogodbe in vse ostale postopke v zvezi s prodajo bo vodil Alfonz Tratar.

Na 3. izredno sejo smo povabili županjo Marico Škoda. Predsednik Tone Rugelj je seznanil člane, da je bil prejšnji dan na seji občinskega sveta, kjer so obravnavali tudi pogodbo za nakup gradu Škrljevo. Pogodba za svetnike ni bila sprejemljiva, zato so zahtevali razveljavitev pogodbe. Tone Rugelj in Rupert Gole bosta sestavila dopis, ki bi ga poslali vsem članom Občinskega sveta.

Na 4. izredni seji 8. februarja 2004 je predsednik Tone Rugelj predstavil pismo, ki sta ga sestavila z Rupertom Goletom za člane Občinskega sveta z vsemi potrebnimi prilogami. Hkrati bi poskusili doseči, da bi na naslednji seji Občinskega sveta, ki bo nadaljevanje prejšnje seje, ponovno obravnavali točko o prodaji gradu Škrljevo.

Na 14. seji 24. februarja 2004 je bil obravnavan zaključni račun za leto 2003. Nadzorna komisija je 21. februarja pregledala poslovanje Krajevne skupnosti Šentrupert. Pri pregledu ni ugotovila nepravilnosti, zato je predlagala svetu, da zaključni račun za leto 2003 sprejme.

Irena Ribič

ZAKLJUČNI RAČUN KS ŠENTRUPERT ZA LETO 2003 — Z OBRAZLOŽITVIJO

I. PRIHODKI

Krajevna skupnost Šentrupert je imela v letu 2003 za **69.461.285,90** talarjev prihodkov. Naši prihodki so sestavljeni iz lastnih prihodkov in s sredstvi Občine Trebnje.

Med lastne prihodke štejemo:

- pozitivne obresti
- najemnina Upravne enote Trebnje
- prihodki od vodovoda
- prihodki od poslovilne vežice in grobarina
- prihodki od peskokopa Zabukovje
- soudeležba krajanov pri različnih gradnjah
- krajevni samoprispevek

Med sredstvi, ki nam jih da občina, štejemo:

- sredstva za delo KS
- stavbna zemljišča – fizičnih oseb
- stavbna zemljišča pravnih oseb
- davek od premoženja
- sredstva za izgradnjo vodovodnega omrežja

1. Prihodki – prodaje blaga in storitev (skupaj) **8.126.790,56 SIT**

- vodarina oziroma prihodki od vodovoda 5.243.717,88
- rekonstrukcija vodovoda za šolo Šentrupert (njena udeležba za to rekonstrukcijo) 660.872,68
- prihodki poslovilne vežice 288.500,00
- prihodki od grobov 1.932.700,00

2. Drugi prihodki **1.872.845,95**

- prihodki od prodanega peska strankam 1.600.674,95
- plakatiranje – pristojbina za plakate na naših tablah 7.350,00
- Konjerejsko društvo – nakazilo na KS za material 264.821,00

3. Drugi nedavčni prihodki **693.500,00**

- krajevni praznik (2002) 500.000,00
- občinski proračun za dedka Mraza 193.500,00

4. Prihodki od komunalnih prispevkov **966.131,00**

- priključne takse 966.131,00

5. Sredstva za investicije, pridobljena

- s krajevnim samoprispevkom **25.578.184,33**

- krajevni samoprispevek 25.578.184,33

6. Prejeta sredstva za tekočo porabo od občine **9.552.901,03**

- sredstva za delo KS 864.760,00
- sredstva stavbnih zemljišč fizičnih oseb 8.688.141,00

7. Sredstva občine za investicije **21.453.149,15**

- vodovod Hom-Šentrupert 8.668.643,64
- vodovod Hom-Sela 1.704.064,51
- muzej Vesela Gora 3.000.000,00
- stavbno zemljišče pravnih oseb 6.222.199,00
- davek od premoženja 1.858.242,00

II. ODHODKI

Skupno je bilo v letu 2003 stroškov za **82.373.279,00 SIT.**

1. Plače in drugi izdatki zaposlenih 4.029.656,39

- osnovne plače 2.926.573,00
- regres za letni dopust 187.241,00
- prehrana – malica 276.784,00
- stroški prevoza na delo – januar – maj 80.853,00
- pogodba o delu 558.205,39

2. Prispevki za socialno varnost **471.180,00**

3. Stroški elektrike, ogrevanja, komunale, telefonija **6.087.740,53**

- električna energija 2.895.764,22
- stroški ogrevanja 808.062,38
- odvoz smeti 1.127.334,97
- telefon, fax, el. pošta 624.208,95
- poština in kurirske storitve 279.848,00
- plačilo bančnih storitev 352.522,01

4. Tekoče vzdrževanje **8.715.915,05**

- voda in komunalne storitve 7.721.804,50
- vzdrževanje opreme 68.070,00
- vzdrževanje in nadzor peskokopa 75.611,00
- vzdrževanje poslovilne vežice 159.372,55
- najemnina za peskokop 691.057,00

5. Drugi operativni stroški **5.679.676,17**

- varovanje zgradb 164.353,20
- časopis ŠentRUPERT 526.372,00

- stroški publikacij in časopisov	319.000,00
- stroški oglaševanja	67.166,00
- računalniške storitve	214.722,69
- reprezentanca	223.872,00
- čistilni material	178.210,59
- prireditvi dedek Mraz in Miklavž	725.835,50
- zavarovalne premije	242.249,00
- pluzenje in posipanje	2.486.727,78
- sodni stroški	44.665,00
- požarna varnost	152.250,00
- delo preko Študentskega servisa	241.920,00
- avtorski honorar	92.332,00

6. Pomoč društvom in ustanovam	4.975.584,00
- društvo kmečkih žena	60.000,00
- 8. razred OŠ	10.000,00
- RK	478.415,28
- društvo paraplegikov	50.000,00
- Janez Janežič	50.000,00
- planinsko društvo Polet	50.000,00
- turistično društvo	1.204.999,00
- gasilsko društvo	248.268,80
- društvo upokojencev	60.000,00
- godba sv. Ruperta	1.250.000,00
- krajevni praznik	989.580,84
- konjerejsko društvo	288.476,00
- pevski zbor vinogradnikov	60.000,00
- vinogradniško društvo	31.334,80
- Poletje v Šentrupertu	144.510,00

7. Novogradnje, rekonstrukcije in adaptacije	17.028.668,00
- cesta Kostanjevica	2.655.177,00
- cerkev na pokopališču	1.186.598,40
- vrtina Vrhe	943.688,74
- vrtina Kostanjevica	360.000,00
- muzej Vesela Gora	5.487.139,86
- cesta Slovenska vas-Šentrupert – projekti	6.396.064,00

8. Investicijsko vzdrževanje in obnove	31.807.037,03
- asfaltiranje krajevnih cest	13.255.244,87
- cesta Zabukovje – utrditev	7.905.613,60
- vzdrževanje krajevnih cest	1.143.900,00
- vodovod Hom-Sela	3.387.134,00
- vodovod Hom-Šentrupert	4.532.053,20
- rekonstrukcija vodovoda Šentrupert	1.583.091,13

III. KRATKA OBRAZLOŽITEV:

Iz navedenih števil sledi, da imamo v letu 2004 prenesenih obveznosti v vrednosti **12.911.993,36 SIT**, kar pa pomeni

nepriemerno boljše stanje kot po letu 2002, ko smo imeli neporavnanih obveznosti za **20.780.000,00 SIT**. Letos bomo poskušali spraviti neporavnane obveznosti na najmanjšo mogočo mero – vsaj na polovico sedanjih terjatev.

K I., 1: Glede na prihodke od vodovoda oziroma vodarine ugotavljamo, da so prihodki manjši (K II., 4). Vendar bomo poskušali še eno leto vztrajati pri sedanji ceni in se ob koncu leta, po zaključnem računu, odločili.

K I., 6: Zaskrbljujoča je višina sredstev za delo KS; občinski svet za kakšno bistveno povečanje nima posluha.

K I., 7: Pri sredstvih za investicije je bilo največ sredstev iz občinskega proračuna namenjeno vodovodom. Tudi v bodoče kaže na to. K tem sredstvom bi pravzaprav morali prišteti sredstva, ki so bila v prejšnjih letih prikazana pod to postavko, za asfaltiranje lokalnih cest in udeležbi na krajevnih cestah iz proračuna. Gre za približno 15 milijonov tolarjev, ki jih je občina po pogodbi nakazala izvajalcu asfaltnih del – Cestnemu podjetju.

K II., 1: Plače so velik strošek KS, kar 5,8 na prihodek. Vendar moramo vedeti, da tajnica KS ne opravlja samo dela za KS, ampak je – tako rekoč – deklica za vse, saj opravlja tudi vsa administrativna dela za društva, za katera KS ne zahteva plačila.

Tako moram tu poudariti, da svetniki, predsednik in podpredsednika ne prejemamo nikakršnega plačila za svoje delo – nasprotno: uporabljamo svoje avtomobile in gorivo za dobro krajevne skupnosti – zato, da lahko nenehno poslušamo očitke!

K II., 3: V tem sklopu stroškov je največja postavka električna energija; od skupnega zneska je približno 80% za javno razsvetljavo.

Druga največja postavka je odvoz smeti, večji del tega stroška je odvoz kontejnerjev s pokopališča.

K II., 4: Kot sem že omenil, je redno vzdrževanje vodovoda Hom-Kamnje-Šentrupert ena od velikih postavk. V prihodnje bo treba razmišljati o večji obnovi vodovoda v središču Šentruperta, verjetno tudi z večjo soudeležbo krajanov.

K II., 5: Pri drugih operativnih stroških sta največji postavki pluzenje in dedek Mraz, Miklavž. Skupaj z občino smo v letu 2003 obdarovali približno 180 otrok. Prireditve za dedka Mraza sta v celoti brezplačno izvedla šola in vrtec, da je bilo lahko več namenjeno za obdaritev. Vedeti pa moramo: kot so otroci veseli dedka Mraza, so starejši veseli očiščenih in posutih cest.

K II., 6: Pri društvih - oziroma stroških zanje - izstopajo Turistično društvo Šentrupert, Godba svetega Ruperta in počastitev krajevnega praznika. Pri turističnem društvu je bila velika pomoč zaradi izdaje Steklasove knjige. Upajmo, da nam bodo z zavzetim delom to povrnili. Denar, ki ga je prejela Godba svetega Ruperta, je namenjen plačilu stroškov umetniškega vodje in v manjši meri učiteljem.

Strošek pod postavko krajevni praznik je iz leta 2002 in je bil poravnan v letu 2003.

K II., 7: Cesta Kostanjevica ima zajete stroške iz dveh delov: spomladansko posipanje in jesenska razširitev poti po dolini.

Vrtina Vrhe je kljub velikim stroškom praktično neuporabna, saj voda vsebuje preveč fenolov.

Glede na pozen sprejem proračuna Občine Trebnje svet ugotavlja, da je bilo vloženo veliko truda, da bi vendar dosegli zastavljene cilje. Če smo to dosegli, boste presodili vi - krajan!

Krajan! ste verjetno opazili, da v stroških manjka postavka kanalizacija in čistilna naprava Šentrupert. V spomladanskem času so bili sklicani vsi lastniki parcel, po katerih naj bi bili zgrajeni vodi kanalizacije, vendar se je zataknilo pri soglasjih posameznikov. Ravno tako tudi komisija, ki naj bi delala na tem področju, ni opravila pričakovanega dela. Tako pričakujemo v letu 2004 večji poudarek na tem področju.

Za konec pa še kratko POROČILO O OBČINSKEM PRORAČUNU ZA LETO 2004 - sredstva, namenjena KS Šentrupert (povzetek drugega branja):

Asfaltiranje lokalnih cest:

- cesta Šentrupert-Hrastno-Hom, odsek Viher - sanacija	7.000.000,00
Oskrba z vodo:	
- vodovod Zaloka	6.000.000,00
- vodovod Hom - Nebesa	10.000.000,00

Odkup zemljišč:

- cesta Slovenska vas - Šentrupert	8.000.000,00
Investicijsko vzdrževanje:	
- OŠ dr. Pavla Lunačka Šentrupert	3.000.000,00

Tokrat ostajam BREZ KOMENTARJA!

Tone Rugelj, predsednik sveta KS Šentrupert

ŽEGNANJE KONJ IN RAZVITJE PRAPORA

Na praznik svetega Štefana smo se tudi letos zbrali ljubitelji in člani Konjerejskega društva Šentrupert. Društvo je registrirano od leta 1998, konje pa neprekinjeno vodimo na žegnanje že od leta 1991. Društvo ima že 70 članov; največ so to rejci hladnokrvnih pasem, zadnje čase pa tudi v naše kraje prihajajo športni konji. Imamo namreč kar lepo število lipicancev. Na leto organiziramo najmanj dve prireditvi - na svetega Štefana in v maju, ko imamo čisto svojo »alko«. Pri nas namreč na palice namesto kovinskih obročkov natikamo prekajene dolenske klobase.

Zadnji praznik svetega Štefana je prebivalcem in konjenikom še posebno veliko pomenil, saj je bil ob tej priložnosti razvit prapor Konjerejskega društva Šentrupert. Med razvitjem prapora je potekal lep kulturni program, ki ga je s pesmijo obogatil tudi Vinogradniški pevski zbor iz Šentruperta. Razvitju prapora je prisostvovalo lepo število ljudi in 44 konj. Po žegnanju in razvitju prapora smo se konjeniki in vaščani okrepili ob golažu in rujni kapljici iz okoliških vinskih gor. Na naslednje žegnanje pa že zdaj vsi lepo vabljeni!

Andreja Primožič, tajnica

Razvitje prapora je svečan dogodek

DEJAVNOST KRAJEVNE ORGANIZACIJE RK

V marcu smo obiskali vse naše oskrbovance po domovih in jih skromno obdarovali. Naši krajanji so v različnih domovih; največ jih je v Trebnjem – 12, v Novem mestu dva, v Metliki so trije, v Grosupljem je eden in v Dolu pri Hrastniku tudi eden – skupaj 19. Seveda se število med letom spreminja. Ob materinskem dnevu pa bomo obiskali tudi naše najstarejše krajanje in težje bolnike v domačem okolju. V aprilu – predvidevamo, da bo to 25. aprila – pa se bomo spet srečali na vsakoletnem prijateljskem videnju v osnovni šoli; vsi boste pravočasno obveščeni. V zadnjem obdobju smo tudi pobirali članarino za leto 2004. Vsem, ki ste se z dobro voljo odzvali s svojimi prispevki, se prisrčno zahvaljujem!

Marija Brezovar, predsednica

OCENJEVANJE KRAJA 2004

Prvo leto ocenjevanja kraja je za nami. Veseli smo bili odziva na ocenjevanje ter z zanosom zastavljeno nadaljujemo. V prvem letu smo se marsikaj naučili, tako da bomo letos znali narediti ocenjevanje boljše in še bolj privlačno za tekmovalce. V naslednjem mesecu se bo sestel razširjeni organizacijski odbor in dal natančna navodila za vse tekmovalce skupaj s prijavitnicami in pravilnikom ocenjevanja. Tako že zdaj vabimo vse člane razširjenega organizacijskega odbora v Turističnem društvu Šentrupert, da se zanesljivo udeležite sestanka.

Upajmo, da bo letos vreme bolj naklonjeno kot lani in da bomo letos lahko gledali bujno cvetoče balkone in dvorišča ocenjevanih objektov.

*Damjan Zupančič v imenu
organizacijskega odbora TD Šentrupert*

DOGAJANJA V KULTURNEM DRUŠTVU ŠENTRUPERT

Začetek leta je Kulturnemu društvu Šentrupert postregel s prijetno novico, da se je zbrala gledališka skupina in začela pripravljati gledališko igro. Nadobudni igralci smo se odločili zaigrati priredbo komedije Gorana Gluviča VIDEOKLUB, naslovili smo jo BOG NE DAJ, DA BI CRKNU ...

Premiera je bila v soboto, 20. marca, ob 19. uri!

Počasi se zaključujejo zadnja dela v kulturnem domu; najnovejša pridobitev je urejena zadnja večnamenska soba za srečanja. Ob tej priložnosti vabim vse uporabnike doma – to so predvsem društva v naši krajevni skupnosti – da pred vsako uporabo prostorov to sporočijo gospe Ireni Ribič na Krajevno skupnost Šentrupert, drugače vam prostorov ne bomo mogli zagotoviti. Še posebej naročamo, da vsaka skupina, ki uporablja prostore kulturnega doma, za sabo tudi pospravi – da prostore povrne v prvotno stanje.

V začetku februarja je bil objavljen razpis Javnega sklada za kulturne dejavnosti, kjer

smo se javili za kar nekaj projektov, ki bi jih radi letos uresničili. Želimo dokončati prenovu kulturnega doma – tokrat je na vrsti adaptacija dvorane, zamenjava zaves ter nakup akustične in svetlobne opreme. Živimo v upanju, da nam bo uspelo dobiti vsaj del zaprošenih sredstev.

V začetku leta je vedno pregled nad opravljenim delom v preteklem obdobju. Zato vabim vse člane, pa tudi tiste, ki bi to radi postali, da se udeležite rednega letnega občnega zbora, ki bo v torek, 30. marca, ob 19. uri v kulturnem domu. Hkrati vabim tiste člane, ki še niso poravnali članarine, da zdaj to storijo. Članarina znaša 500 tolarjev; lahko jo poravnate v pisarni Krajevne skupnosti Šentrupert ali pa kar na občnem zboru.

Želim vam uspešen prehod v pomladne dni, čimveč sodelovanja pri kulturnih prireditvah, saj tako lahko vsakdo ustvarja in podpira kulturno dogajanje v Šentrupertu.

Damjan Zupančič, predsednik

POMEMBNO OBVESTILO

V Dolenjskem listu je bil 18. marca 2003 objavljen JAVNI POZIV za predložitev dokumentov o vlaganjih v javno telekomunikacijsko omrežje na območju občine Trebnje.

Ločeno je občina Trebnje pred kratkim poslala zloženko, v kateri je priložen obrazec za vložitev zahtevka, ki naj se odda na K5 Šentrupert.

Že pred tem pa je tudi K5 Šentrupert poslala informacijo, naj vlagatelji v telefonske priključke prinesejo pogodbe in račune na K5 Šentrupert.

Vendar je nujno, da vsak vlagatelj odda izpolnjeni zahtevek na predpisanem obrazcu do 5. aprila 2004 na K5 Šentrupert!

Na K5 Šentrupert boste dobili tudi dodatne informacije!

OB 105-LETNICI GASILSKEGA DRUŠTVA ŠENTRUPERT

Letos mineva 105 let, odkar je bila ustanovljena takratna Požarna bramba, predhodnica Prostovoljnega gasilskega društva Šentrupert. Naše gasilsko društvo je tretje najstarejše v Občini Trebnje – pred njim sta le društvi v Trebnjem in Mokronogu. Ustanavljanje požarne brambe je bilo za naše prednike življenjska potreba, saj so zaradi pretežno slamnatih streh in v veliki meri lesenih stavb ter goste naseljenosti pogosto pogorele cele vasi ali pa deli vasi, za boj proti ognjeni stihiji pa niso imeli ne primerne opreme ne organizacije.

Na občnem zboru članov PGD Šentrupert 8. februarja letos smo sprejeli sklep, da bomo visoki jubilej slovesno počastili v nedeljo, 1. avgusta. Na tej počastitvi pa bomo operativi društva predali v uporabo novo vozilo. Društvo sicer razpolaga z dvema avtomobiloma, vendar je orodni avto TAM star že nad 20 let in zato več ne odgovarja potrebam, predvsem pa s tako starim avtomobilom po predpisih ne smemo prevažati mlajših članov. Prav mladina pa je prihodnost društva in izkušnje kažejo, da so člani, ki so bili v mladosti »zastrupljeni« z delom v gasilstvu, tudi kasneje, ko odrastejo, med najbolj delavnimi ter gonilna sila dela društva. Mlade člane pa moramo prevažati tudi na tekmovanja in usposabljanja za delo.

Za nabavo novega vozila nameravamo zbirati potrebna denarna sredstva iz različnih možnih virov, od nekaterih večjih donatorjev, s prispevki botrov avtomobila, za pomoč pa bomo zaprosili tudi naše krajanke, ki so zainteresirani za delo društva. Nikoli namreč ne vemo, kdaj bomo potrebovali pomoč gasilcev, čeprav je naša želja, da bi bilo potrebno čim manj posredovanj, kajti z vsakim izvozom gasilskega avtomobila na akcijo je nekdo občutno oškodovan in materialno prizadet.

Včasih so gasilci pridobili potrebna denarna sredstva z organizacijo tradicionalnih gasilskih veselice, ki so se jih množično udeležili vsi krajanke – cele družine – in so z zapitkom finančno pomagali gasilskim društvom, danes pa so veselice samo še spomin na nekdanji številni obisk in je zato tudi finančni rezultat slab. Pri tem pa tudi ne moremo računati, da bi pridobili večja finančna sredstva z odprodajo starega vozila, ker taka vozila nimajo vrednosti.

Seveda pa nabava novega vozila ni edini predvideni večji strošek dela društva, kajti društvo nabavlja tudi osebno zaščitno opremo za operativne desetine. Z modernizacijo in mehanizacijo kmetijstva ter z nakupom osebnih vozil v vsaki družini je pri hiši tudi manjše skladišče goriva in lahko vnetljivih snovi, ki predstavljajo veliko nevarnost za gasilce, ko posredujejo v reševalni akciji ob morebitnem požaru. Zato morajo biti člani operativnih desetih že po predpisih in ne samo iz potrebe za posredovanje v reševalnih akcijah primerno opremljeni in oblečeni v negorljive obleke, ki pa so izredno drage. Ena sama taka obleka stane nad dvesto tisoč tolarjev, zato jih postopoma nabavljamo, glede na finančne možnosti.

Sodelovanje v reševalnih akcijah pa ni edini način dela gasilske operative, ampak operativa aktivno deluje tudi na preventivnem področju. Ta oblika dela je morda malo manj opazna, zato pa je prav tako pomembna.

Vse naše požarno območje je prepredeno z vodovodnim omrežjem, na katerem so vgrajeni številni hidranti. V oktobru 2003, mesecu požarne varnosti, so naši operativci pregledali vse hidrante na našem območju in pri tem ugotovili kar nekaj pomanjkljivosti. Krajanke smo zmotno prepričani, da so hidranti last gasilskega društva in da morajo gasilci skrbeti za njihovo vzdrževanje in opremljanje. Vendar so hidranti, montirani na posameznem vodovodnem omrežju, last upravljalca tega vodovoda, za najnujnejšo opremo za hitro posredovanje ob potrebi pa morajo poskrbeti zainteresirani krajanke. Gasilci lahko iz hidrantov neomejeno uporabljajo vodo samo ob akcijah gašenja, uporabo

vode iz hidrantov ob vajah pa morajo upravljalcu vodovoda prej javiti. Od vseh upravljalcev vodovodov na našem območju samo Krajevna skupnost Šentrupert, upravljalec vodovoda Šentrupert, dovoljuje gasilcem odvzem vode za polnjenje avtocisterne, ker vodo v sušnem obdobju dovažajo v višje ležeče predele, kjer vode primanjkuje. Kako pomembno je hitro posredovanje iz hidranta ob požaru, kaže primer izpred približno 30 let, ko je začela goreti bivša pol lesena Uhanova hiša na Straži in so vaščani pod vodstvom Malči Kostevc takoj začeli gasiti z vaško opremo iz hidranta ter je kasneje zastopnik zavarovalnice ob ocenjevanju škode izjavil, da še ni videl primera, da bi toliko gorelo, pa tako malo pogorelo. Ob pregledu hidrantov pa so naši operativci ugotovili, da je večina hidrantov brez vsake opreme, hidrant pri bivši Stanovanjski zadruzi v Šentrupertu pa celo brez vode. Zato naše operativce tudi na področju preventive čaka še veliko dela.

Tudi na počastitev visoke obletnice društva se delavno pripravljamo. V letu 2003 je društvo tudi formalno in zemljiško knjižno postalo lastnik gasilskega doma in pripadajočega funkcionalnega zemljišča; lastništvo pa nam bo prineslo tudi nove obveznosti. Del prostora v domu smo dali v najem za frizerski salon, z najemnino pa bomo krili del stroškov za delo društva. V društvo želimo vključiti čimveč mladih članov in članic, zato vabimo vse mlade, da se nam pridružijo. Res z delom v gasilskem društvu ne bodo obogateli, niti ne bodo dobili večje pokojnine, bodo pa v starosti lahko imeli prijeten občutek, da so pogosto pomagali krajanom v nesreči.

Vsem krajanom dobre volje se že zdaj zahvalujemo za dano finančno pomoč ob nakupu novega avtomobila in za dejavnost društva in že zdaj vabljeni na počastitev ob 105-letnici društva. Še vedno pa je naš osrednji namen, da bi pomagali bližnjemu v nesreči, na kar najlepše kaže že gasilski pozdrav: NA POMOČ!

Franc Novak, tajnik

POHOD V LUKNJO

V nedeljo, 18. januarja, smo se s Planinskim društvom Polet odpravili na Pohod v Luknjo pri Prečni, kjer se reka Temenica tretjič rodi. Izpred župnijske cerkve sv. Ruperta smo se okoli osme ure zjutraj odpravili proti Mirni Peči - seveda z avtobusom. S potjo smo pričeli v Prečni in se kar nekaj časa vzpenjali po lahki gozdni poti - mimogrede smo si ogledali vhod v kar šestdeset metrov globoko brezno - dokler nismo prišli do začetka kar zahtevnega spusta in poti, ki sta jo opremila z jeklenimi vrvmi in lestvami Poletova markacista.

Vodniki so nam govorili o primernem vedenju in previdnosti v tem delu poti, večji del udeležencev pohoda pa so navezali na varnostne vrvi. Ko smo prišli do vznožja vzpetine, smo zagledali ruševine starega lukenjskega gradu, kjer smo posneli tudi "gasilsko" fotografijo pohodnikov. Polni pričakovanja smo odšli po poti do jame Luknja, ki smo si jo želeli ogledati - s pomočjo baterij. Ko smo prišli do tja, je bil vhod v jamo zaprt in zalit z vodo. Verjetno zaradi dežja in sneženja. Bili smo malo razočarani, tudi zaradi množice netopirjev, ki so nas zaman pričakovali. Napotili smo se proti izhodišču poti v Prečni, kjer je že čakal avtobus in nas odpeljal do kraja, kjer reka Temenica ponikne. Po ogledu smo se kljub sneženju in slabemu vremenu varno in dobro razpoloženi pripeljali domov.

Sabina Anderlič, 8. razred

Pred razvalinami gradu Luknja: 14. februar 2004

Pohod na KRAŠKI ROB: 14. februar 2004 (PRI ŠAVRINKAH V HRASTOVLJAH)

DEJAVNOSTI DRUŠTVA VINOGRADNIKOV ŠENTRUPERT

V februarju smo organizirali 15-urni tečaj o smotrni uporabi FFS za področje vinogradništva in sadjarstva.

V februarju smo prisluhnili predavanju dipl. inž. Maljeviča o rezi vinske trte, da smo spoznali, kako rezati trto, ki je bila prizadeta s točo.

Marec je namenjen za redno društveno pokušino vin letnika 2003, občni zbor ter podelitev diplom in priznanj.

Udeležba na tradicionalni prireditvi TEDEN CVIČKA v Kostonjevici, organizator Društvo vinogradnikov Dolenjske; tam

bodo ocenjevali tudi naša vina.

Strokovni izlet načrtujemo na soboto, 15. maja 2004.

19. junija 2004 bomo imeli tradicionalno prireditev PRAZNIK CVIČKA 2004 v Šentrupertu.

V juniju in juliju bodo standardna predavanja; s področja zelenih del v vinogradih, spoznavanje boleznih ter nova spoznanja pri zaščiti vinske trte, o vsem tem nas bo seznanjal pospeševalec dipl. inž. Maljevič.

Franci Bartolj, predsednik

ŽIVLJENJE ŽUPNIJE

Smo v času posta, ki je čas notranjega očiščevanja in priprave na največji krščanski praznik, praznik Kristusovega vstajenja. Tega se kar premalo zavedamo in hitimo vsak s svojimi obveznostmi, ne da bi se ustavili, si pogledali v oči, se pozdravili in bogatili naše medsebojne odnose. Zelo težko bomo ohranjali in bogatili našo povezanost z Bogom, če še med seboj tega ne znamo.

Naj bo letošnja priprava na obhajanje Velike noči v znamenju evangelistovih besed: »Kadar pa se ti postiš, si pomazili glavo in umij obraz. Tako ne boš pokazal ljudem, da se postiš, ampak svojemu Očetu, ki je na skritem. In tvoj Oče, ki vidi na skritem, ti bo povrnil.« (Mt 6,17-18.)

Del našega življenja je tudi spomin. In prav je, da se spominjamo lepih in dobrih trenutkov, ki kar prehitro tonejo v pozabo. Naj nekaj utrinkov iz življenja naše fare ostane tudi na teh straneh.

Se še spomnite trikraljevske akcije, ko so otroci prišli voščiti blagoslova in zdravja v novem letu? Prispevke smo zbirali za salezijanskega misijonarja Danila Lisjaka v Kengu ter za našo rojakinjo s. Zvonko Mikec, ki je prav v začetku leta postala prva predstojnica novoustanovljene province salezijanskih sester v Angoli. Naj ji bo naša

pomoč in dobrot vir moči za plemenito delo med najrevnejšimi v tej preizkušeni deželi. Veselimo pa se tudi njenega obiska.

Morda je tudi to priložnost, da jo za vse bralce časopisa nekoliko širše predstavimo:

S. Zvonka Mikec je doma iz Bistrice. Leta 1976 je v Ljubljani stopila v družbo HMP (Hčera Marije Pomočnice) in leta 1984 naredila prve redovne zaobljube. Dve leti pozneje je odšla v Rim, kjer je na fakulteti Auxilium, ki jo vodi HMP,

končala visokošolski teološki študij. Sledila je še neposredna priprava za delo v Afriki in leto bivanja na Portugalskem, kjer se je učila portugalščine.

24. junija 1991 je prišla v Angolo. Dve leti pozneje je postala odgovorna za skupnost v Cacucacu. Sodelovala je tudi na škofijski ravni pri Združenju redovnic, v poklicni pastoralni in bila zadnja tri leta odgovorna za salezijansko mladinsko pastoralo v Angoli.

Slovenski misijonarki čestitajo tudi bralci časopisa ŠentRUPERT!

Mi pa pojdimo še malo nazaj ...

Začetek novega leta so nam polepšali otroci otroškega župnijskega zborčka, ki so prepevali pri tradicionalnih jaslicah v Postojnski jami. V lepše novo leto pa so nas popeljali glasovi župnijskega pevskega zbora, otroškega zbora in skupine Cantamus z božično-novoletnim koncertom v župnijski cerkvi ter nas kljub zimskim temperaturam ogreli.

Potujemo od praznovanj do praznovanj. V vmesnem času pa živimo redno življenje in se trudimo za naš vsakdanji kruh. Tudi veroukarji so bili deležni novih spoznanj o veri. A brez sodelovanja v družini bo znanje izpuhtelo, medsebojni odnosi pa se ohladili, kaj šele, da bi sploh omenjali odnos do presežnega.

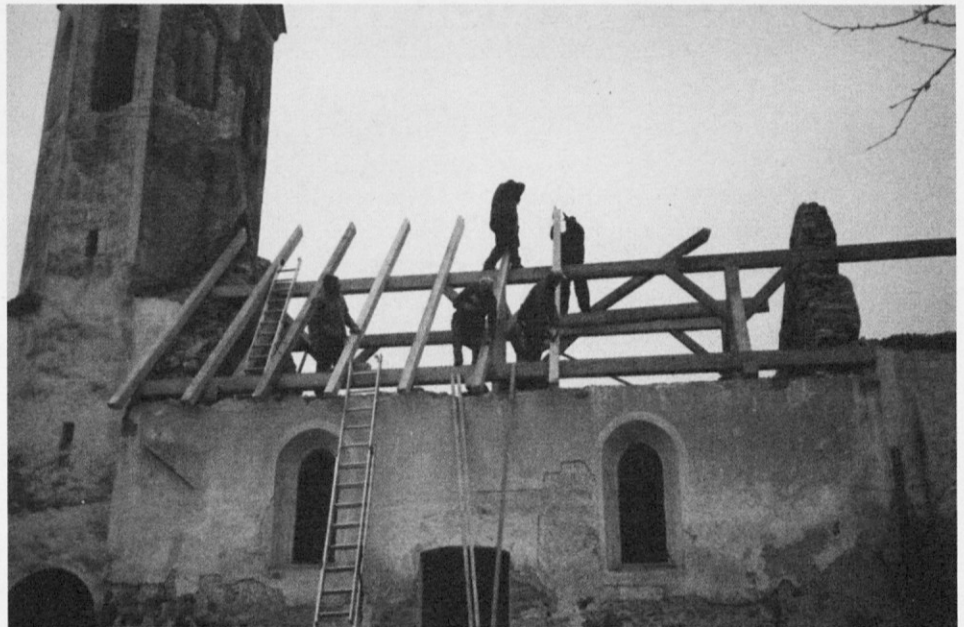
Za večino zaslužene zimske počitnice je zima prinesla dovolj snega za zimske radosti.

Župnija je organizirala tridnevno počitnikovanje na Koprivniku in mala skupina se je v treh dneh odlično zabavala na smučinah in v urejenem župnijskem domu. »Snegovanje« nas ni zadržalo v sobah, zato smo se dodobra nasankali, nasmučali, nadeskali in nakepali. Dobri mami Anica in Vilma pa sta poskrbeli za naše želodce, ki smo jih še dodatno napolnili s skrivnimi zalogami sladkarij. Smučanja med snežinkami ob koncu počitniškega tedna pa se niso ustrašili niti osmarji in srednješolci, saj nas je bilo polno smučišče.

Kot je bilo že zapisano, se naš odnos do Boga odraža tudi v odnosu do bogate kulturne dediščine, ki so jo naši predniki postavili z živo vero do Njega, ki jim je dajal moč in tolažbo. V tem času je bilo dokončano ostrešje pri škocjanski cerkvi, nadaljuje se obnova oken v prezbiteriju župnijske cerkve, v pripravi pa je obnova kora in dozidava župnijskih učilnic. Naj bo torej ta čas čas milosti. Milost pa si moramo in moremo izmoliti v ponižnosti in priznavanju, da nismo edini na tem svetu.

Naj ne zamre upanje, ki nam ga je Vstali Kristus s svojim absurdnim dejanjem v trpljenju na križu podaril kot zgled. Kajti to upanje presega sramoto križa, rešuje nas egoizma, odpira nas bližnjemu. Kristus je vstal za nas vse, torej odprimo lastne grobove zatočnosti in pustimo božjemu soncu, da nas ogreje.

Mirko Simončič, župnik in dekan

Biserna maša župnika Flajnika v Šentrupertu

TUDI TO JE DEDIŠČINA

DRUŠTVO ORLI V NAŠI NEKDANJI OBČINI ŠENTRUPERT

ORLI so bili telovadna organizacija, v kateri je sodelovalo veliko mladine. Ustanovljeni so bili že pred letom 1910. To je za fante dokazano; za dekleta pa ni za nazaj nobenih podatkov pred prvo svetovno vojno, takoj po njej pa se že pojavljajo na nastopih in prireditvah. Imeli so lepe kroje, ki so jih sami plačali. Vadili so redovne proste in skupinske vaje moški, ženske pa redovne proste in simbolične vaje.

Delili so se v skupine: člani, mladinci in gojenci, enako pa tudi ženska populacija. Dekleta je vse do druge svetovne vojne vodila nedavno umrla Vera Slapšak iz Šentruperta. Gojenke je vodila Vera Škrjaj iz Kamnja, moške člane pa je po prvi svetovni vojni vodil Franc Zupančič. Vse skupine so imele dvakrat tedensko vaje, pa ni bilo nič hudo hoditi na vaje.

Velik shod smo imeli 1937. leta na

prostoru, kjer je zdaj poslovilna vežica in ves prostor pred pokopališčem. Tu je nastopala cela Mirnska dolina.

Kralj Aleksander je tudi za to organizacijo prepovedal, da bi se imenovali ORLI, prepoved je veljala za vsa društva. Zaradi notranjepolitičnega nezadovoljstva v delu srbske politike je 3. septembra 1931 izdal oktroirano ustavo, ki je poudarila narodno in državno enovitost; tako je prepovedala

vse stranke na narodni, verski ali razredni podlagi.

Dve leti za tem pozivom ni bilo več ORLOV, ampak so se preimenovali v fantovske in dekliške krožke in uspešno delovali vse do druge svetovne vojne. SOKOLI se pa tem ukazom niso uklonili in ostali pod istim imenom. Gojenci in gojenke pa nismo imeli krojev, deklice smo nastopale v belih oblekah.

Že leta 1910 je v Orlovskem vestniku izšla Orlovska himna, ki se je vse do vojne prepevala na vseh prireditvah v okviru organizacije.

Člani in članice iz Šentruperta so nastopali

tudi na vseslovenskem taboru leta 1938 v Ljubljani na stadionu.

Na sliki je odsek članov iz Šentruperta leta 1913; na njej naslednje poznam: V drugi vrsti je prvi od leve Rupert Gregorčič iz Škrljevega, spodaj na tleh je prvi od leve Tone Strajner iz Šentruperta in drugi Nace Čugelj, ki z glavo pokriva koleno brata Franceta, oba iz Šentruperta; France je padel že v prvi svetovni vojni. Morda pa bo kdo še prepoznal kakšnega sorodnika.

Na razglednici smo gojenke med nastopom prostih vaj na prostoru pred pokopališčem.

Prav je, da tudi takšna dogajanja ne tonejo v pozabo.

Malči Kosteve

SEJMI NA VESELI GORI PRED DRUGO SVETOVNO VOJNO

Veliko ljudi ve, kako je bilo s sejmi po vojni, kako pa je bilo pred drugo svetovno vojno, pa ve le malo ljudi.

Bilo je pet sejmov: trije so bili s stalnim datumom, dva pa sta bila prestavljiva.

Gregorjev sejem je bil stalno 12. marca; naslednji stalni je bil 27. aprila, jesenski sejem pa je bil 27. oktobra. Le-ta je bil včasih dober, drugič pa slabo obiskan, ker je bil takoj naslednji dan sejem tudi v Mokronogu.

Prestavljiva sejma pa sta bila na binkoštni četrtek in angelski sejem, ki je bil navadno prvo soboto v septembru in tudi dobro obiskan.

Če so kakšen sejem obiskali kmetje z Blok na Notranjskem in kupili vole – delovno govejo živino, potem so tudi drugi sejmarji dobro prodajali.

Kaj vse so takrat pripeljali na Veselo Goro?

Bili so razni sejmarji – najprej sejmarji z metriskim blagom, ki so prodajali tekstil. Druga skupina so bili čevlji in veliko usnja. Lončarji so imeli svoje izdelke postavljene pri cerkvi. Takoj za njimi je bil trg za konje.

Na prodaj so bile pletenine, ki so jih takrat ženske zelo rade nosile.

Klobuke je prodajal trgovec z Mirne in po njih so posebej segali pred veliko nočjo.

Bilo je veliko goveje živine, ki je imela svoj prostor med Kofrovo in Majcnovo hišo. Dostikrat so rekli, da so preseгли tisoč glav.

Tudi peki so imeli svoj prostor; označevali so ga z velikimi prestami, ki so jih obešali na grmovje in drevje.

Sejem se je odvijal po stari poti, saj takrat še ni bilo ceste čez grajski vrt, zelo dobro pa je v gradu delala gostilna Kos. Hrano in pijačo so prodajale vse hiše na Veseli Gori, le pri Mežnarjevih in Tišlarjevih tega niso

počenjali. Gostilna je bila še pri Škarjevih. Vsaka hiša je imela svoje obiskovalce.

Sejmarji so hodili štirinajst dni gor pred sejmom in navadno dol štirinajst dni po sejmu.

Marsikdo s svojo robo ni mogel na Veselo Goro brez dodatne vprege. Tako je imel moj oče kar precej dela, da jim je pomagal.

Na spomladanska sejma so prišle žene, ki so prodajale semena. Če so prišle dan pred sejmom z vlakom, so hitele, da so dobile boljši prostor na sejmu in za čez noč. Navadno so bile s svojo robo kar v sobi za kmečko pečjo. Če pa so prišle zjutraj, so pa zelo hitele, saj je bil ves boljši prostor že zaseden.

Na sejmu so bili prisotni mešetarji vseh vrst, od blizu in daleč. Brez njih se je težko kaj živine prodalo, saj so prišli h kupčiji, če so le zaslutili, da bo kaj kupčije.

Sestavni del sejma je bila tudi sveta maša. Kdor je mogel, je šel k maši, po maši pa je

OBUJANJA IN SPOMINJANJA

bilo treba pojesti vsaj juho v tisti hiši, ki jo je bil že navajen.

Takrat so prodajali tudi lecionarji s svojimi srčki in punčkami ter konjički; vsaka mama je morala domov prinesiti odpustek z lectove stojnice. Takrat je te stvari vselej prodajala tudi Zgončeva mati iz Šentruperta.

Posebnost sejma so bili tudi berači. Od nas naprej je ob vsakem kanalu, ki so ga napravili prebivalci na cesti za odvod vode, prostor zasedel po en berač ali še celo več beračev. Ljudje so jim dajali drobiž, ki se jim ga je včasih kar precej nabralo. Ti so bili tudi najdaljši sejmarji. Spali so po hlevih in senicah, samo da so bili blizu dogajanja.

Promet se je odvijal po stari cesti čez Grilov hrib in naprej proti Mirni ali Mokronogu. Ljudje se še dolgo niso mogli navaditi ceste Slovenska (Nemška) vas – Šentrupert.

Tudi Cigani so prišli, vendar pa so zaradi svojega slovesa morali kaj hitro z Vesele Gore. Orožniki so namreč prišli iz Šentruperta, z Mirne in iz Mokronoga, tako da so hitro ukrepali, če je bilo kaj narobe.

Ljudje so se takrat vozili z zapravljevčki, zadaj so imeli privezane konje za naprodaj, če pa so jih kupili, so jih prav tako imeli privezane zadaj. Govejo živino pa so gnali posebni vodiči, če je bilo to za Notranjsko, so šli čez Dobrnič in Žužemberk, saj so poznali vse bližnjice. Drugi pa so seveda vsak svojo živino peljali na vrveh, ki so jih opletli okoli rogov.

Danes je ob sejmu avtomobil na vsakem koraku, da včasih še sam ne moreš priti ven – včasih pa je bil ves prostor zaseden z vozovi in s kolesi.

Tepeža pa na teh sejmih ne pomnim, saj so bili redarji miru zelo pazljivi.

Malči Kostevo

POGOVOR POD GABRCO

Lokarjev oče Ludvik, mama Milka in še nekaj vaščanov je pred 15 leti sedelo pod gabrco in obujalo spomine.

Predniki so bili ponosni na našo vas, polje, vinograde in gozdove, ki se razprostirajo od Zadrage do Svibenskega bukovja; v času Avstro-Ogrske so svet razdelili in razdelili na pol. Ko so merili gozdove, so postavili mejnike do studenca na Okrogu. Tam je prišlo nekaj narobe; postavili so zadnji mejnik in se razšli. Njive so razdelili na več delov, v vsakem delu ima skoraj še vsaka kmetija del dobre in del slabše zemlje. Vsak del ima po svoje lepo ime. Nekaj zemlje je že menjalo gospodarja, pri večini je ostalo do danes.

Nato je nanesel pogovor na Šentrupečane, ki so jih zelo cenili, ker so tudi fantje in možje dobili zaslužek.

Župan in vaški možje so imeli ob večerih sestanke in so kaj »skuhali«. Pod občino je bilo stanovanje za brezdomce. Če kdo ni imel denarja za zdravnika, je dobil ubožni list.

Okrog 1937. leta so napeljali elektriko in regulirali Bistrico ob kulturnem domu. Takrat so sezidali sokolski dom, zanj so kupili Simončičevo njivo. Uredili so pokopališče, prej je bila čez sredo škarpa, v vrsto so dali gróbove. Naredili so sušilnico za sadje, ljudje so nosili mleko, domov pa sirotko za prašiče, delali so izvrsten sir.

Bila so različna društva: Orli, Sokoli, lovci, sadjarji, živinorejci, konjsko društvo. Vinogradniki, ki so imeli večje vinograde, so se družili pod Bregom, kjer so osuševali travnike. S konji so razvažali s kladivom natolčeno trdo kamenje, da so posipali cesto Šentrupert-Puščava in Šentrupert-Slovenska vas. Furmani so veliko vozili

oglje in smrekov les iz Svibenskega bukovja.

Bilo pa je tudi nekaj prireditvev za otroke – za Miklavža in novo leto, kar je bilo za otroke lepo doživetje in so bili hvaležni.

Vse prireditve so se dogajale v dvorani nad mlekarno.

V predvojnih časih je večkrat ponoči zagorelo, zato so v Šentrupertu postavili vaško stražo.

Ko je dežurni nastopil stražo, je zapel: »Ura je deset odbila, 'vahta' je nastopila, sveti Florjan, pridi na pomoč, jaz bom 'vahtal' celo noč.« Tako se je oglasil ob vsaki uri, ko je obhodil Šentrupert. Če je kje zagorelo, je hitro v zvoniku bilo plat zvona.

Franc Lokar, doma iz Drage, pa je bil poštar. Pošto je nosil na Veliki Cirknik, pa ga ni smel nobeden pozdraviti, ker je med potjo štel korake, da ga ne bi zmotili. Ko je šel v pokoj, je dal nasvet mlademu poštarju: »Ko boš pri hiši zagledal odvezanega psa, ga ugrizni, preden bo on tebe, saj boš le tako imel mir.«

Ko so pri Jakličevih naredili novo gostilno, so imeli tam 'cimermani' ob sobotah likof. Če pa je bila kakšna slovesnost, so šli v zvonik pritrkavat in tedaj je gostilničar Lojze Jaklič prednje postavil štefan in dejal: »Pojdite, fantje, v zvonik, pa naredite par 'štikelcov', jutri bo žegnanje, da bo bolj slovesno.«

Tako je bilo drugo nedeljo po veliki noči.

Lepo nam poje v Šentrupert' zvon, sveti Rupert pa je njegov patron ... Če pa ste fantje iz Šentruperta, povejte še kaj novega.

Kristina Majcen

SPOMINJANJA

Moj stari oče je bil v prvi svetovni vojni na avstrijskem Koroškem; kot vojak Avstro-Ogrske je bil bolničar. Večkrat mi je pripovedoval o različnih dogodivščinah. Slika, na kateri Miha Stopar sedi tretji z leve, je bila posneta 9. junija 1918 v neki gostilni v Komnu na Primorskem.

Med drugo svetovno vojno so bili vsi v naši vasi Ravne izseljeni v Nemčijo. Tam so hoteli starega očeta mobilizirati v nemško vojsko, vendar se je uprl. Rekel je: "Služil sem v avstro-ogrski vojski, služil sem kralju Aleksandru, vojski Srbov, Hrvatov in Slovencev, Hitlerju pa ne bom!" Takrat je bil star že čez štirideset let, saj je bil rojen 1898. Verjetno ga je rešilo, ker je imel tako številno družino, saj je bilo deset otrok in le dva nista bila v internaciji.

Marko Stopar

MATERINSKI DAN

*O, mati, danes je tvoj dan,
naj bo od sonca obsijan,
srečen mož in z njim otroci,
na vse hudo bomo pozabili.*

*Mama, ko si me rodila,
me pestovala in dojila,
bila srečen sem otrok
ob delu tvojih pridnih rok.*

*O, mama, ko pa si zbolela,
vsa sreča je pri nas zbledela.
Bilo veliko je skrbi,
ki jih še drobna punčka zmogla ni.*

*Malči Kostevc
(napisano v letih odrasčanja)*

PREZGODNJE SLOVO

Ne samo mlade, tudi starejše je prizadelo, ker je tako nenadoma odšel Šentruperčan Branko Rokavec.

Že od malega je bil predan hitrosti – najprej je bil to poni, nato kolo, potem v avtomobilu in nazadnje je užival na motorju; čim hitreje je šlo, tem večje je bilo zadovoljstvo. S svojim vztrajnim delom je uspel, da je cestno-hitrostne dirke pripeljal v Mirnsko dolino, na Mirno; takrat je tekmoval s samim seboj in iz leta v leto izboljševal svoj rekord. Hkrati pa je pripomogel, da je prireditev dvignil na državno raven.

Z ljubeznijo do motorja je okužil tudi sina Roka, ki je podobno kot očka nizal uspehe na državni ravni. Očka je bil sinu najboljši trener in svetovalec; oba sta dojela, da moraš biti takšnemu športu popolnoma predan, hkrati pa imeti tudi popolno zaupanje vase.

Branko Rokavec se nikakor ni mogel sprijazniti, da je v kratkem času izgubil tako očeta kot mater. Veliko ur se je tiho z njima pogovarjal, kot da bi ga zvalila, da se je v trenutku nepazljivosti, četudi je bil odličen smučar, njima pridružil.

Branko Rokavec je sodil med tiste redke športnike, ki so s svojimi rezultati ponesli ime Šentrupert v širši prostor. Ponosen je bil, saj je bil na Šentrupert nadvse navezan. Tudi s tem spominom bo Branko Rokavec živel.

Jože Zupan

SPREHODI MED GROBOVI: GROB številka 352

»Šentrupersko pokopališče je nekaj posebnega,« je zapisal prof. Jože Zupan v svoji dragoceni knjigi ob stoletnici rojstva dr. Pavla Lunačka (Karantanija, 2000). Posebna je njegova lega, razporeditev grobov, posebno je marsikaj. Tam se začenjajo ali končujejo sprehodi domačinov in obiskovalcev Šentruperta, tam se ne srečuješ samo s spomini na drage pokojne, tam srečaš znanca, ki jih že leta nisi srečal.

»Šentrupersko pokopališče, « pravi prof. Zupan, »ni samo kraj spominov, pač pa je tudi življenje samo.«

Bilo je pred leti v postnem času, ko sem pred šentruperskim pokopališčem po naključju srečal oba duhovnika moje sedanje župnije v Ljubljani. Nisem mogel skrivati presenečenja in moje začudenje je dobilo takojšnje pojasnilo: »K Lojzetu gremo,« je mimogrede dejal duhovnik Janez, ko je z romarji iz Ljubljane in Kranja hitel proti zgornjemu delu šentruperskega pokopališča. Obstali so pred enim od grobov in zaslišala se je molitev.

Tudi jaz sem obstal. Obstal sem pred pokopališčem in poskušal sprejeti in razumeti sporočilo tega srečanja: »K Lojzetu gremo!« Prevzet z razmišljanjem, sem se odpeljal proti Ljubljani, proti kraju, kjer je Lojze Grozde kot katoliški dijak »stopil v sredo naših dni ...« - kot je zapisano v vitražu Marka Jermana v cerkvi Vstalega Jezusa v Fužinah v Ljubljani. Tam med ljubljanskim nebotičnikom in Narodno galerijo, tam na Rakovniku, v Fužinah in Polju, tam daleč stran od njegovih rodnih Vodál in njemu ljubih ljudi, tam se globoko zavedajo »palme mučeništva« Lojzeta

Grozdega, kot je ob svojem prvem obisku v Sloveniji leta 1996 Grozdetovo smrt označil papež Janez Pavel II. Takrat je v Stožicah pred vsem svetom v spomin in opomin izpostavil mladega dolenskega »osmošolca«, ki je s svetlim zgledom in z zagnanim delom v svojem kratkem življenju tako jasno opozarjal na takratne zablode ljudi:

Strašna zabloda je današnjih dni:
Ljudje kot slepci težko hodijo,
brez ciljev, cest v nejasnost blodijo,
zavrgli prave, ravne so poti ...

A moja pot se ne gubi v temi,
jasno začrtano jo zro oči!
Po njej za narod grem po lepše dni.

Kot pišeta Anton Strle in Tine Pleško v knjigi Osmošolec iz Vodál, v knjigi o Lojzetu Grozdetu (Družina, 2001), od koder je povzeta tudi ta Grozdetova pesnitev, pa Lojze ni imel kaj veliko časa za pisanje in pesnjenje. Usmerjen je bil k ciljem Zveze katoliških dijakov, usmerjen je bil v »akcijo za verski in moralni dvig našega naroda«. Vendar pa je bilo to ljubljansko Lojzetovo zorenje nasilno prekinjeno. O življenju Lojzeta Grozdega so takrat odločali ljudje, ki »kot slepci težko hodijo, brez ciljev, cest, v nejasnost blodijo«. Lojze Grozde je bil umorjen v začetku januarja 1943 pri Mirni,

nedaleč stran od Vodál, ko naj bi za praznične dni obiskal svoje domače. Pokopan je na šentruperskem pokopališču, ki je tudi zaradi tega nekaj posebnega. Lojze Grozde je bil predlagan za krščanskega mučenca.

»K Lojzetu gremo,« mi je v glavi odmevalo vse do naslednjega obiska šentruperskega pokopališča. Takrat sem že pred vhodom na pokopališče med številkami in imeni na oglasni deski poskušal razbrati kaj koristnega za odgovor na vprašanje: Kje je Lojzetov grob? Nikjer nobenega namiga. Zdelo se mi je povsem nerazumljivo, saj gre za grob človeka, ki ga omenja papež, obiskujejo škofje, ljudje od vsepovsod ...

Začel sem pregledovati priimke v seznamu na oglasni deski pred pokopališčem in pri številki 352 sem končno odkril iskani priimek: Grozde. Tlorisni prikaz razporeditve številok oziroma grobov me je pripeljal do skromnega Grozdetovega groba. Križ, letnici 1923 in 1943, ime Lojze Grozde in dve palmovi veji; to je gravirana vsebina na majhni, pokončni beli marmornati plošči. Ob plošči pa še nekaj rož, tudi plastičnih, in nekaj pogorelih sveč.

Našel sem grob številka 352, našel sem grob Lojzeta.

Jože Uhan

ŠOLSKI IN KULTURNI UTRIP

USPEŠNA ŠAHOVSKA TEKMOVANJA

Tudi letos deluje na Osnovni šoli dr. Pavla Lunačka v Šentrupertu šahovski krožek, ki ga obiskuje 26 učencev in učenk. Najboljši so se udeležili področnih in državnih prvenstev, kjer so dosegli nekaj zelo odmevnih rezultatov.

Tako so v decembru 2003 najprej nastopili na posamičnem področnem osnovnošolskem prvenstvu v Novem mestu v kategoriji fantov do 12 let, kjer je Boris Tratar usvojil 9. mesto, Matej Kalčič 12. in Aleš Brcar 15. mesto med 38 udeleženci. V kategoriji deklet do 12 let pa je bila Junja Golob šesta med 14 igralkami. V januarju pa je v Starem trgu ob Kolpi potekalo ekipno področno osnovnošolsko prvenstvo, kjer so fantje do 12 let v postavi: Matej Kalčič, Boris Tratar, Aleš Brcar, Domen Živkov in Jernej Lukek usvojili odlično 2. mesto.

V januarju 2004 je v Novem mestu potekalo Dolenjsko mladinsko šahovsko prvenstvo, kjer je v kategoriji fantov do deset let Aleš

Brcar med 28 igralci zasedel 4. mesto, Tinkara Pal pa v kategoriji do 12 let med 12 igralkami 5. mesto. S tem sta se tudi v svojih kategorijah uvrstila na državno prvenstvo. Zelo dobro so igrali tudi fantje v kategoriji do 12 let, kjer je Boris Tratar s četrtem mestom med 32 igralci za las zgrešil uvrstitev na državno prvenstvo, izkazala pa sta se tudi Matej Kalčič s 7. in Domen Živkov z 11. mestom.

Državno prvenstvo v pospešenem šahu je potekalo od 6. do 8. februarja na Bledu. Tinkara Pal je bila med 22 udeleženkami 19., Aleš Brcar pa med 40 udeleženci na 8. mestu in se je tako uvrstil na kvalitetno

državno prvenstvo v počasnem šahu. Le-to je potekalo od 21. do 27. februarja v Celju, kjer je Aleš Brcar zasedel zelo dobro 4. mesto.

Šentruperski šahisti in šahistke uspešno tekmujejo tudi v zelo močni dolenjsko-posavski kadetski ligi, kjer je na turnirju v Krškem med 36 udeleženci odlično tretje mesto usvojil Matej Kalčič. Prav tako se mladi že udeležujejo turnirjev v organizaciji Šahovskega kluba Trebnje in so enakovredni marsikateremu bolj izkušenemu šahistu.

Za tako uspešne rezultate gre zasluga tudi vodstvu šole, ki ima za šah veliko poslušala, tako da se za prihodnost šaha v Šentrupertu ni bati.

Andrej Brcar, mentor

**Čestitke najboljšim,
iskrena zahvala mentorju!**

USTVARJALNOST MLADIH

Pavčkova najnovejša pesniška zbirka **5 ČRKO ČEZ KRKO** je navdušila tudi mlade novinarje na OŠ dr. Pavla Lunačka. Sklenili smo, da bomo tudi mi poskušali biti »mali pavčki« in smo pod mentorstvom slavistke Janje Jerovšek nadaljevali verze pesmi ...

RAD IMAM ... AH, KAJ VSE NA TEM SVETU ...

Rad imam ... ah, kaj vse na tem svetu!
Mamico, očka in bratca,
muca in pse,
živali po vrsti kar vse.
Pa bratrance, sestrične,
da ne pozabim –
tudi svoje dekle.
Ko prikažem se ji,
njeno srce močno zažari.
Povabim jo na ples,
saj zaljubljena sva do ušes.

Matej Kalčič, 5. razred

Rad imam sončece,
sončece zlato,
ki vsak dan ogreje trato.

Rad imam rožice,
rožice bele,
ki spominjajo na snežinke vesele.

Rad imam ribice,
ribice zlate,
ki izpolnijo želje bogate.

Rad imam ptičice,
ptičice male,
ki žvrgolijo in me razveselijo.

Miha Breznikar, 5. razred

Rada imam ... ah, kaj vse na tem svetu ...
Rada imam pico in krompirček,
saj hrustljava sta oba.
Rada imam šolo,
saj veliko znanja mi da.
Rada imam mamico in očka,
noč in dan bedita nad menoj.
Rada imam ptičke,
ki olupšajo mi dan.
Joj! Koliko stvari je to?!
Moje srce kmalu premajhno bo.

Sara Breznikar, 4. b razred

Rad imam liste na cvetu,
ptičke na nebu
in vse, kar je lepo na tem svetu.
Rad imam prijatelje svoje,
eden med njimi zelo lepo poje.
Rad ima tudi učitelje svoje ...
Najbolj pa so mi petke všeč,
oh, ko bi jih bilo še več.

Najraje pa imam življenje,
kjer kraljujeta SMEH IN VESELJE.

Anže Mikec, 7. razred

»PETARJI« V DEŽELI PRAVLJIC

Kdo pravi, da pravljice poslušajo in berejo le majhni otroci?

Tudi učenci petega razreda smo veseli, kadar nas učiteljica za slovenščino razveseli s pravljico.

Vsi zagotovo poznate Andersenovo pravljico Kraljična na zrnju graha.

Pred vami pa so naše pravljice in drugačne kraljične. Mentorica Janja Jerovšek je bila tudi zraven.

KRALJIČNA V DIRKALNIKU FORMULE 1

Nekoč, v davnih časih, je živela kraljična Lili. Bila je zelo občutljiva in ni marala starih stvari. Ko se je nekega dne odpeljala s kočijo v kino, si je tam ogledala film z naslovom Sestava čudovitih avtomobilov. Občudovala je vsa mogoča vozila. Najbolj pa je bila vesela, ko je zagledala dirkalnik nekdanjega prvaka formule 1. Sklenila je, da se naslednjega dne odpelje na dirkališče. Po dolgem pogovoru ji je voznik dovolil sesti v vozilo. Zaradi nespretnosti se ni vozila, ampak od tistega dne ni zamudila niti ene dirke.

Matej Kalčič

KRALJIČNA IN SCHUMACHER

Nekoč, predavnimi, davnimi časi, je živela kraljična. Za dvajseti rojstni dan jo je oče peljal na dirko konjev, vpreženih v kočije. Kar naenkrat se je v kočiji pojavil Schumacher.

Kraljična se je na prvi pogled zaljubila vanj. Še posebej ji je bil všeč, ker je imel lepo rdečo obleko. Obljubila mu je, da bo navijala zanj.

Iz druge kočije pa ju je nevoščljivo gledal Hakinnen. Svojemu služabniku krokarju je ukazal, naj Schumacherju zleti preko glave in ga zmede.

In nato se je začela velika dirka. Hakinnen se je zaletaval vanj, da bi zapeljal s ceste. Ko je bil Schumacher najbolj zmeden, naj bi ga krokar vrgel iz kočije. Čeprav je že padal, se je ujel na vaje in se z zadnjimi močmi potegnil na sedlo.

Ko je Hakinnen zmagoval, ga je Schumacher prehitel in zmagal. Kraljična je pritekla k njemu in mu čestitala. Kralj je dovolil, da jo je peljal en krog s kočijo. Ko sta se vrnili pred kralja, jo je zasnil.

Poročila sta se in srečno živela do konca svojih dni.

Miha Breznikar

KRALJIČNA PLEZA PO ZAVESI

Nekega večera, ko je strašno grmelo, je kraljična sama spala v svoji sobi. Tako se je bala strašnega grmenja, bliskanja in strele. Ker pa je bila njena soba bolj prazna, pa se ni mogla nikamor skriti. Naenkrat je tako močno zagrmelo, da se je zavesa premaknila in kraljična se je spomnila, da bi se lahko

skrila za zaveso. Pričela se je vzpenjati po njej. Ta zavesa pa je bila nenavadna in se ni strgala. Zavesa je bila prelepa, ker je bila okrašena z zlatom in s čipkami. Kraljična pa je bila seveda tudi urejena, le malce predebela. Ko pa zavesa res ni mogla več vzdržati, pa se je začela zavesa počasi trgati in je v tistem trenutku padla v naročje princa. Takrat pa se je iz zavesa naredila poročna obleka. Princ in kraljična sta se poročila. Šele včeraj so končali poročno zabavo!

Urška Jerovšek

KRALJIČNA LETI NA PROPELER

Nekega dne, ko se je kraljična sprehajala po jasi, je našla propeler. Ni sicer vedela, kaj je to. Zato je šla vprašat nekega vaškega kovača. Razložil ji je, da je to propeler in da se lahko z njim leti. Kraljična pravi kovaču, da bo zelo nagrajen, če ji naredi plovilo. Kovač se je takoj lotil dela. V petih dneh je delo končal. Na propeler je nasadil naramnice in motor. Kraljična si ga je posadila na ramena, potegnila za vrstico na motorju in že je letela. Kovač je bil zelo nagrajen, kraljična pa se od tistega dne ni več sprehajala po jasi, ampak je samo letela.

Tomaž Kurent

KRALJIČNA V LIMUZINI

Nekega dne se je pred grad pripeljal princ v limuzini. Povabil je kraljično na pot okoli sveta. Z veseljem je sprejela povabilo.

Prva postaja je bila Azija, natančneje Indija,

kjer sta si ogledala indijske navade, šege in običaje. Druga postaja je bila še vedno v Aziji: na Kitajskem – v Pekingu. V Pekingu sta se zabavala, hodila v restavracije in muzeje. Pot sta nadaljevala v Ameriko v Holywoodu. Tu sta se seznanila z mnogimi slavnimi igralci, pevci in režiserji in si ogledala snemanje filma Bruce vsemogočni. Ogled Holywooda ju je zelo utrudil. Nove moči za križarjenje okoli sveta sta si šla nabirati na sončno Jamajko. Uživala sta v toplem morju in žgočem soncu. Teden lenarjenja je hitro minil. Odpravila sta se novim dogodivščinam naproti. Pot ju je zanesla v Pariz. Ogledala sta si neverjetno lep in visok Eifflov stolp. Ob večerih sta sedela na vrtu in zasanjano strmela v nebo. Kraljična si je zaželela videti planete in zvezde od blizu. Kraljevič ji je z veseljem izpolnil željo. Odpeljal jo je na vesoljsko postajo NASA. Sposodila sta si raketo in poletela med zvezdami. Kraljična je bila navdušena nad vsemi planeti in zvezdami. Najbolj je bila očarana nad Venero, Jupitrom in zvezdo Severnico.

Med občudovanjem najsvetlejše in največje zvezde je princ zasnil kraljično. Kraljična je s solzami v očeh privolila.

Čez mesec dni sta se v krogu družine poročila. Svatba je bila na sončni Jamajki.

Kraljevič in kraljična sta srečno živela do konca svojih dni.

Anja Novak

KRALJIČNA V SUPERGAH

Nekoč je živela kraljična, ki je imela veliko parov natikačev, a kmalu se jih je naveličala. Ko sta šli z mamo na sejem, se je kraljična

navdušila nad supergami. Začela jih je ogledovati in si jih ni mogla nagledati. Mamo je prosila, naj jih kupi. A mama ji ni dovolila, ker takrat deklice niso nosile superg. Kraljična je bila slabe volje in sta odšli naprej. Mama ji je hotela kupiti različne sandale, a jih je kraljična zavrnila. Planila je v jok in mater prosila, naj ji vendar kupi superge. Mama je popustila. Kraljična je od veselja planila v materin objem. Ko sta prišli domov, je kraljična takoj obula superge in jih ni nikoli več sezula.

Sabina Petje

KRALJIČNA V VELIKANOV PESTI

Pred mnogimi leti je živela kraljična Leli. Živela je v gradu pod jamo, za katero ni vedela. Ponoči se ji je sanjalo o jami in o velikanu, ki je imel velike roke, s katerimi je drobil vse živo. Podnevi je šla pod grad in videla čudno jamo in čudno skalo pred vhomom. Pogledala je okoli skale in videla nekako ročko. Potisnila jo je in odprla so se skalna vrata. Šla je pogledat in v njej videla velikana. On pa jo je zgrabil, hotel jo je pojesti, a je prišel princ in ga napadel. Velikan je spustil princeso in s princem sta pobegnili iz jame. Jamo sta zaklenila in nikomur nista izdala, kaj sta videla.

David Starič

KRALJIČNA POTUJE V PODVODNI SVET

Kraljično so že od nekdaj zanimale različne stvari o morju in stvari pod morsko gladino. Zato se je nekoč odločila, da ne bo sedela

samo pred televizorjem, temveč se bo ukvarjala tudi s tistim, kar jo veseli. Odločila se je potopiti v morsko dno in ga raziskati. Nadela si je masko, si oblekla plavalno obleko in obula plavutke. Potopila se je. Pod gladino je videla morski raj. Ko je priplavala na površje, je bila tako utrujena in polna vtisov, da je odvrгла plavalno opremo in odšla naravnost do svoje sobe in zaspala kar na tleh pred posteljo.

Kaj vemo, mogoče še danes utrujena in polna lepih spominov leži v svoji sobi ...

Ana Zgonec

KRALJIČNA NA VROČEM STOLČKU

Živela je deklica po imenu Maja. Bila je zelo lepa, zato so ji fantje dali vzdevek Kraljična. Kraljična je kmalu postalo njeno ime. Nihče več je ni klical Maja. Prijavila se je na oddajo Lepo je biti milijonar.

Odgovorila je na deset začetnih vprašanj in se tako uvrstila v oddajo. Pri milijonarju je bila zelo dobra, saj se je zmotila šele pri poslednjem vprašanju. Nič se ni jezila, govorila je, da bo pa kdaj drugič še bolje.

Nekaj časa je minilo, potem pa je Kraljična postala vzornica vseh, ki so se prijavi za milijonarja.

Oddajo pa so poimenovali: Kraljičin vroči stolček.

Domen Živkov

POČASTITEV KULTURNEGA PRAZNIKA

Okrog slovenskega kulturnega praznika se vsako leto zvrsti več prireditev, četudi je Ministrstvo za kulturo že povežalo čas od 3. decembra, Prešernovega rojstva, do njegove smrti; na ta spominski dan je zdaj že devetinpetdesetič naš kulturni praznik. V takšni množici se kaj rado zgodi, da je kakšna prireditev medijsko prezrta, četudi je bila še tako kvalitetno pripravljena. Tako je bilo tudi s šentrupersko počastitvijo 7. februarja; ker je bila z ljubeznijo pripravljena, je prav, da jo obudimo.

Prešernove pesmi v vsem času niso nikoli izgubile pristnosti, hkrati pa je ostalo spoznanje, da je le malo takih pesmi, ki bi jim lahko bil učenec kos tudi v posredovanju. Hkrati pa sta se oba izvajalca – tako Osnovna šola dr. Pavla Lunačka kot Glasbena šola Trebnje – zavedala, da je treba pripraviti kvalitetno prireditev. Slavistka Janja Jerovšek, avtorica scenarija za počastitev, je spretno vključevala tako učence kot učitelje in mlade; vse dogajanje pa so popestrili solisti Glasbene šole Trebnje, ki so se kmalu po prireditvi tudi preskusili na državnem tekmovanju in mnogi dosegli lepe uspehe. Vzpodbudno je bilo, ker so nastopile tudi srednješolke in tako potrdile, da je 8. februar kulturni praznik vseh generacij.

Vsa prireditev je izzvenela v spoznanju, da bi lahko bilo za takšno prireditev še več obiskovalcev, četudi se jih je kar precej nabralo.

Vzpodbudno pa je bilo, da se je precej ljudi zadržalo še ob kozarčku in prigrizku – organizatorja sta bila še Krajevna skupnost Šentrupert in Kulturno društvo Šentrupert – pravzaprav ob druženju. Saj je kultura tudi negovanje dobrih medsebojnih odnosov, veselje, da vidiš znance in sreča, ker se lahko družimo v maternem jeziku, ki ostaja naša največja vrednota, četudi smo na pragu večje povezanosti z Evropo.

Jože Zupan, Damjan Zupančič

LIMONADA SLOVENICA TUDI V ŠENTRUPERTU

V Šentrupertu je na predvečer dneva žena gostovalo ljubiteljsko gledališče iz Prečne. Že podatek, da je režiser in igravec Franci Plut, nekdanji učenec šole v Šentrupertu, je obetal dobro zaigrano komedijo. Zanimanje za komedijo Vinka Moderndorferja se je še povečalo ob plakatih, ki so spominjali na ameriško-slovensko zastavo v novem osnutku. Presenečenje pa je prišlo tudi pred začetkom predstave, saj si poleg vstopnice dobil tudi limono, zavito v programski list.

Vsebina komedije je bila še kako aktualna, saj je letos volilno leto, s tem pa snubljenje glasov za posamezno stranko. Samo želeti je, da pri nas ne bi bilo toliko spletk, kot smo jih videli na odru.

Igralci so korektno opravili svoje delo, za posameznike bi lahko rekli, da že kar profesionalno. Zato ni čudno, da spada to gledališče med najboljša amaterska gledališča – ne le na Dolenjskem, pač pa že kar v slovenskem prostoru.

Jože Zupan

KULTURNO DRUŠTVO ŠENTRUPERT - GLEDALIŠKA SKUPINA

VABI NA PONOVIŠTEV PRIREDBE KOMEDIJE GORANA GLUVIČA VIDEOKLUB

BOG NE DAJ, DA BI CRKNU ...

V PETEK, 26. MARCA, OB 19. URI.

Komedija je z nepredvidljivim začetkom in s še bolj nepredvidljivim koncem.

Režija: DAMJAN ZUPANČIČ in DANIJEL PEJOVIČ

Igrajo: TADEJ KOVALJEV, ALJAŽ SITAR, MAJA GRAČAN, PETRA KIDERIČ, DAMJAN ZUPANČIČ

Šepetalka: ANJA KOVALJEV

SMEH JE ZAGOTOVLJEN!

Med Mirno in Mokronogom
je šentruperska dolina.
Tam – nad travniki in polji –
blesti nebeško čista se modrina.

Pod hribi, nad Šentrupertom –
cerkveni se zvonik v nebo dviguje.
Ta starodavna lepoticica
že preko petsto let gospoduje.

Na sončnem, strmem Homu
vinogradniška družina Brclarjev domuje.
Njihov znoj in sokovi zemlje
so v grozdih se združili
in v čudežnem zorenju vina
so njihovi dolenski šampioni se rodili.

Par od jare – cviček in penina –
sta na Zadrugi sončni se rodila
in tudi onadva, kot lep, korajžen fant od jare,
v daljni širni svet krenila.
Oba sta zdaj v ponos Jožetu Frelihu,
duhovnemu očetu svojemu.

Tone Pavček, naš poet,
pa o cvičku in penini je zapel:
»Par od jare, mladec CVIČEK
in PENINA, dekle v cvetju,
nam z dolenskih gričev kliče:
SREČNO V NOVEM TISOČLETJU!«

Na zahodu te doline
na Apneniku se vzpenjajo gorice.
Nad njimi ter nad polji in gozdovi
mirno letajo prečudovite ptice.

Pod apneniško goro so Basistovi,
nekoč največji vinogradniki bili.

Njihov ata Lojze
kakor oče vinogradnikom je bil
in jih vinsko trto negovati je učil.

Sin Lojze pa je – kakor oče – dober gospodar,
saj biti mora vinogradnik, kmet, živinorejec in gozdar.

Na vrh gore pa Franci Špolar kakor kralj domuje
in si lepote njene ves zaljubljen ogleduje.

Za Apnenikom, na Okrogu sveta Barbara
v starodavni cerkvi oznanjuje.
Kakor angel varuh vse rudarje in šentrupersko dolino
že od nekdanj varuje.

Nekoč, v starih časih, po vseh vrhovih
v nevarnosti pred Turki zagoreli so kresovi.
Na njih so cerkvice svarile ljudstvo,
ko so oglasili se njihovi zvonovi.

Kot nekdanji tudi naši časi bodo preminili,
ko »ne bomo vinca pili, bomo v črni zemlji gnili«!
Sveti Rupert in na Okrogu sveta Barbara
pa tudi takrat gorice in dolino bosta var'vala.

IZPOVED TRTE

Uf, kako sem spala in počivala,
da po lanski toči bi okrevala,
mi je trta potožila,
ko letos prvič sva se dobila.

Ne tarnaš mi zaman,
boleče leto je za teboj.
Tudi mene je bolelo,
ko sem videl toče delo.

Ko tako sem vse trte obiskal,
sem jim svojo obljubo dal,
da kot do sedaj lepo za njih skrbel,
jih vedno urejene in zdrave imel.

Tam je črnina zaklicala:
Letos bi bila rada zdrava;
čeprav sem ti lani veselje zagrenila,
bi ti rada letos vso skrb povrnila.

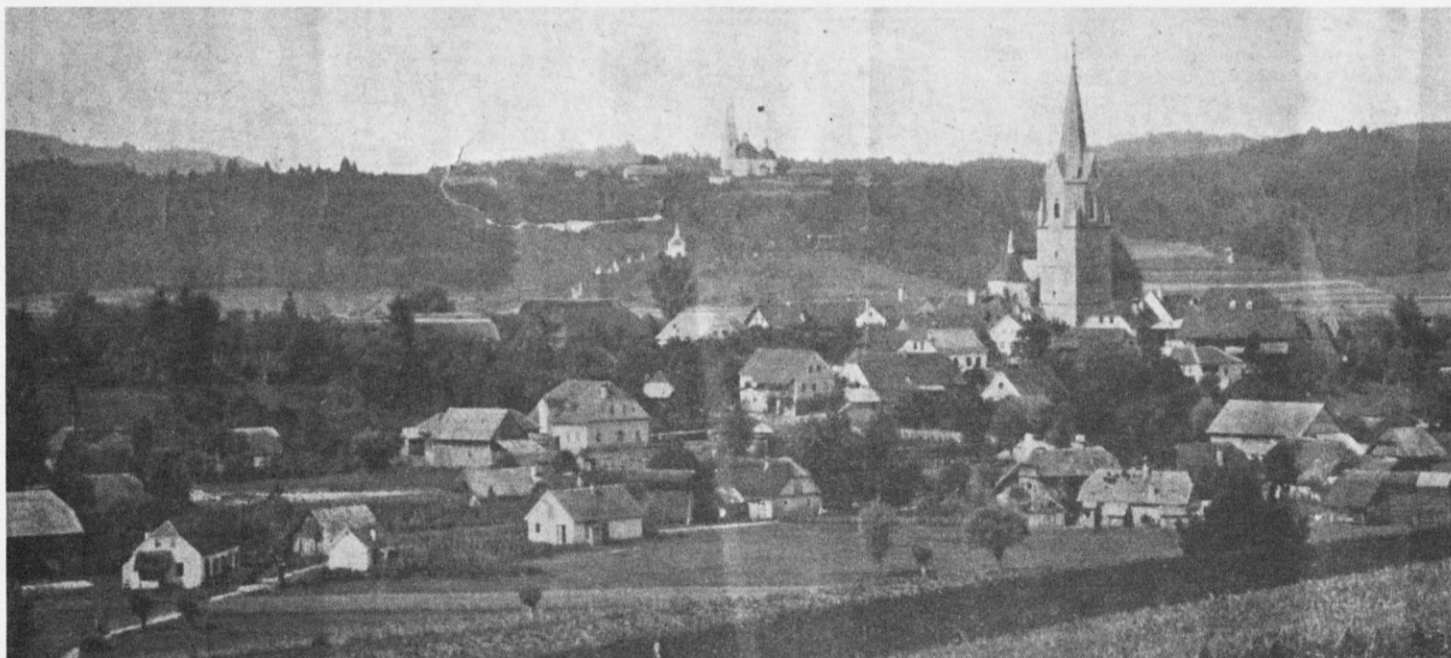
Tu že kraljevina stoka:
Tudi moja želja je taka,
da bogato bi rodila,
te jeseni razveselila.

Od daleč frankinja prikima:
Tudi jaz se pridružujem njima.
rizling, plavec in pino,
vsi zagotavljajo tako.

Počaščen od vseh obljub,
sem pozabil na ves trud,
z veseljem in ljubeznijo prevzet
sem se lotil dela spet.

Želel bi, da bi sonce in kresničke
grozdju poleti barvali ličke,
da jeseni iz polnega polička
bi natočili spet dobrega cvička!

Tilka Gorenc

Šentrupert, objavljen v Ilustriranem glasniku, 7. junija 1917, posredovala Malči Kosteve

Fotografijo je posredoval Alžonz Jaki

ŠentRUPERT

GLASILO KRAJEVNE SKUPNOSTI ŠENTRUPERT - LETO: VI. / 1
marec 2004

USTANOVITELJICA: KRAJEVNA SKUPNOST ŠENTRUPERT - zanjo: Tone Rugelj
UREDNIŠKI ODBOR: Rupert Gole, Polona Rugelj, Mirko Simončič, Jože Zupan in Damjan Zupančič
OBLIKOVANJE IN PRELOM: Rupert Gole

TISK: KOPO d. o. o., Mirna

Glasilo izhaja štirikrat letno. Naklada: 1000 izvodov.

Po zakonu o DDV se za glasilo plačuje 8,5% davek od prometa proizvodov.